

Roman

TEDNIK ZA VSE / LJUBLJANA, 19. OKTOBRA 1929

ŠTEVILKA 2 DINARJA

VSEBINA 2. ŠTEVILKE: P. R.: NEZAKONSKA MATI, roman iz naših dni. — ZA EVINE HČERE: Moj dom moj svet, Moda, V kra-
ljestvu loncev, Da bom še lepša, Praktični nasveti. — POVESTI, KI JIH ŽIVLJENJE PIŠE: Edgar Wallace. — Rex Beach: ZLATI
DEMON, pustolovni roman. — ŠTEFKA, APAŠEVA NEVESTA, resnična zgodba iz velikomestnega življenja. — PISANE ZGodbice.
NAGRADA ČITATELJEM „ROMANA“ (500 Din.). — KRIŽANKA. — ŠALE.

P. R.:

Nezakonska mati

Roman iz naših dni

Prejšnja vsebina: Osiroteli Ljubi Cvetkovi je bilo šestnajst let, ko jo je njen bogati sorodnik, tovarnar Lokar, na priprošnjo svoje žene Mire vzel k sebi v hišo. Razvila se je v lepo dekle in se zaročila s poročnikom Milanom Stankovičem, Lokarjevim prijateljem. Milanov oče se je uprl ženitvi; Pretresena po tej novici in Milanovih prisegah, se je Ljuba za trenutek vdala ljubezenski omami. Mira Lokarjeva, hči bogatega trgovca Zorca, je skrivaj ljubila siromašnega Cirila Samca, toda po očetovi smrti in polomu njegovega imetja jo je mati iz strahu pred bedo prisilila v zakon z Lokarjem. — Nekega večera Lokarja ni doma; zunaj se pripravlja nevihta; vsi so šli že spat, le Mira še bedi spodaj v salonu in misli na svojo nesrečo. Tedajci pa se vzpne na balkon — Ciril Samec, ki ga v štirih letih ni pozabila! Prišel je, da jo še enkrat vidi, preden se preseli v Makedonijo, in se poslovi od nje za zmerom. Nič hudega se ne zgodi med njima; toda ko skoči Ciril z balkona in izgine v noč, premaga Miro srce, da vrže za njim poljub... V svetlobi bliska vidi to od daleč Andrej Lokar, ki se vrača domov. Besen ustrelj na begunca; ta je ranjen, a uide. Ko Mira trepetaje pričakuje moža, da jo pozove na odgovor zaradi domnevne nezvestobe, se Ljuba iz hvaležnosti žrtvuje zanjo. Miro pošlje spat, sama pa ostane v salonu, kakor da je bila ona...

Bil je zadnji čas. Še trenutek in skozi okno je planil v sobo Andrej!

Andrej Lokar je bil širokoplečen mož srednje rasti, rdečkastih las, s si-

Tovarnar jo je zgrabil v zapestjih, kakor da jih hoče zdrobiti (str. 2)

„Molči! Ne daj mi, da bi zaslutil... Zaradi njegove sreče in zaradi tvoje časti mora biti tako!“

Porinila jo je na hodnik in zaprla vrata. Nato se je iznemogla zrušila na zofo v kotu salona...

vimi očmi pod košatimi obrvmi. Vsi so hvalili njegovo dobrosrčnost, a v tem trenutku ga je bilo strah pogledati.

Kar curljalo je od njega, naliv ga je bil premočil do kože

„Malopridnica!“ je zarohnel, oziraje se po sobi.

A nikjer ni bilo videti žive duše. Ljube, ki je zrušena ležala na zofi, ni opazil. Osupnil je.

„Aha, pobegnila si!“ je zarohnel.

Zastrti lestenec pod stropom je polnil prostor z medlo svetlobo, v kateri je bilo težko kaj razločiti. Andrej Lokar se je opotekel k mizi. Svetiljka je zažarela.

„Ljubimca ima... ljubimca!“ je mrmral tovarnar kakor pijan.

A tedaj se je zdrnil. Zagledal je bil žensko, ki je nepremično ležala na zofi. S preteče vzdignjeno roko je planil k njej. Že je hotel nameriti samokres, ko je mahoma odskočil. Oči so se mu razširile od strmenja.

„Ljuba!“ je zajeceljal. „Ljuba — ti...“

Odrevenel je na mestu, kakor da je treščilo vanj. Da, to je bila Ljuba v napol zapeti nočni halji... Ljuba s svojimi rjavimi kodri in prekrasnimi baršunastimi očmi...

Nekaj brezumnega se je oglašilo v njem. Zasopel je. Nejasno upanje ga je obhajalo.

Tedaj ni bila Mira tista, ki jo je preje videl na balkonu! Ljuba je stala tam, ona je vrgla neznancu poljub!

Oh, kolikanj se je bil osmešil v svojem ljubosumnju!

A že ga je prešinila bolestna misel: „Ljuba — pokvarjenka?... Ljuba ima ljubimca?...“

To ni bilo mogoče. Oči so se mu zameglile od dvoma.

Mladenka je opazila ta izraz in

strašna gotovost se je oglasila v njeni duši.

Lokar ni smel zaslutiti resnice! Mirina rešitev je neizprosno zahtevala od nje, da se prizna krivo...

Spoznala je, da je izgubljena. Morala se je brez pridržka obtožiti in vzeti nase greh, ki ni bil njen greh.

Vrgla se je z zofe na kolena in zahtevala:

„Res je. Vse priznam... Prizanesi... usmili se me!“

Obupno je zvila roke. Ta muka je bila strašnejša, nego je mislila.

Tovarnar jo je zgrabil v zapestjih, kakor da jih hoče zdrobiti:

„Se enkrat reci.“

„Da, kriva sem.“

„Kdo je bil?“

Molčala je.

„Kdo je bil, te vprašam?“

Ljuba ni dala glasu od sebe. Andrej je videl, da jo zaman pesti.

„Prav, pa molči... Opravičiti se itak ne moreš. Vedi pa, da je tvoj sokrivec že kaznovan. V tem trenutku poginja nekje v temi, kakor pes...“

Ljuba se je z grozo ozrla vanj.

„Zadel sem ga,“ je nadaljeval. „Ranjen mi je ušel...“

Umolknil je, trpko zroč na Ljubo, ki je ležala v polnezavesti na preprogi. Rad jo je imel kakor rodno sestro; še v ogorčenju, ki je vrelo v njem, je bilo nekaj mehke.

„Kdo bi si bil mislil!“ je mrmral sam pri sebi. „Iz bede sem jo vzdignil, skrbel sem zanjo in jo obdajal z vsakatero srečo... zdaj pa ta strašna sramota!“

Trpel je, da še nikoli ne tako.

„Dovolj je solz,“ je velel. „Vstani, pozno je...“

Deklica se je molče pobrala s tal.

„Vrni se v svojo sobo in glej, da ne bo škandala. Saj ti menda ni do tega, da bi se tvoja malopridnost razvedela po hiši... Zastran poka, ki so ga čuli, porečem jutri, da je bil strel namenjen vlomilcu.“

* Ko se je pa Ljuba zganila, kakor da se mu hoče zahvaliti, jo je zaničljivo premeril z očmi:

„Proč od mene!... Med nama ni ničesar skupnega več... Prekleta bodi!“

Bleda kakor smrt se je opotekla iz sobe.

Ko je ostal tovarnar sam, je stopil k odprtemu oknu in se sklonil v noč. Hlad mu je osvežil glavo. Pomiril se je in jel nežno misliti na Miro.

Kako slep je bil v svoji prvi togoti! S kako ostudno sumnjo jo je žalil!... Sklenil je, da pojde neutegoma k njej in se ji izpove, češ:

„To bodi moja pokora...“

VI

KALVARIJA LJUBEZNI

Mira je ležala slečena v svoji široki nizki postelji.

Groza je še ni bila minila. Njen obraz je bil mrtvaško blede. Zobje so ji šklepetali.

Oddaljen razgovor ji je nerazločno udarjal na uho. Razgovor med Andrejem in Ljubo...

Kaj se je godilo med njima?

Ali je bila Ljuba prepričala tovarnarja o svoji krivdi? Ali bo njena velikodušnost kaj zalegla?

Mirine moči so pojemale. Kamorkoli se je ozrla v bodočnost, povsod jo je čakala strahota. Tudi če bo Ljubina žrtev sprejeta: roke, ki jo bodo kmalu objemale in božale, so morda še rdeče od Cirilove krvi!

S stopnic so se začeli lahni koraki: Ljuba se je vračala v svojo sobo.

Mirino srce ni več utripalo...

Vrata so rahlo zaškripala in tih, izmučen glas je šepnil izza njih:

„Ne boj se, Mira... rešena si...“

Tista, ki jo je preklel, sem jaz...“

Gospa Lokarjeva je globoko vzdihnila.

„Oh, Ljuba, kako naj se ti zahvalim!“

A vrata so se bila že zaprla.

Minute so se zdele Miri kakor večnosti. Kdo ve koliko jih je minilo, preden je prišel Andrej.

Tako oprezno, da ga je mlada žena komaj slišala, je stopil k njeni postelji.

„Ne ustraši se, jaz sem,“ je dejal, ko je preplašena planila pokoncu.

„Ti...?“

„Da. V Mariboru sem opravil hitreje, nego sem mislil. Vrnil sem se s prvim vlakom. Brzjaviti nisem utegnil.“

Mira je bila kakor vosek. Neprestan drget ji je stresal telo.

„Kaj ti je, dragica?“ se je zavzel.

„Oh, vem: prišel sem ponoči, nena doma, ves razmršen in premočen...“

Daj, pomiri se.“

In čez čas je dodal:

„Nekaj strašnega ti imam povedati.“

Mira je čutila, kako ji je udarila vsa kri na srce. Boj se je pričel. Zdaj je šlo za njeno življenje; treba je bilo brzdati sleherni glas in drhtljaj.

„Nekaj strašnega?“ je vprašala.

„Ostuden zločin se je zgodil nocoj pod to streho.“

„Kak zločin?“ je zajecjela Mira. Kdo ga je storil?“

„Bitje, ki mi je bilo do te ure čisto in drago kakor sestra... Lagala je

tebi in meni, v resnici pa je bila potuhnjena, malopridna deklina.“

„Ljuba?“

„Da, ona.“

„Ne razumem te. Česa jo dolžiš?“

„Ne dolžim je. Videl sem na svoje oči. Ljubimca ima, hinavka!“

„Ljuba ima ljubimca?“

„Ima ga.“

Miri so šklepetali zobje. Debele potne kaplje so ji polzele po čelu.

„Poslušaj,“ je nadaljeval tovarnar.

„Hotel sem priti v hišo po bližnjici, videč, da se mora vsak trenutek uliti ploha. Ubral sem pot skozi park. Ko pa pridem v drevored in se ozrem proti hiši, zagledam moško postavo, ki je skočila z balkona na tla in stekla baš meni naproti... A to še ni bilo vse: prav tisti mah se zablisne in v svetlobi bliska vidim pri oknu žensko, ki meče za neznanecem poljub!“

Tovarnarjev glas je spet postajal hripav od razburjenja.

„Položaj je bil nedvomen. Tisti, ki je bežal, ni bil vlomilec... prihajal je z ljubavnega sestanka... in zaklad, ki ga je bil ukral, ni bil zlato...“

Mira je komaj dihal.

„Ali si jo spoznal?“ je vprašala čez trenutek z drhtečim glasom.

Andrejevo čelo je potemnelo. Mučno kesanje mu je spačilo obraz.

„Ne, spoznal je nisem...“

In zdajci je zgrabil Miro za roke in nadaljeval, tako prepaden in zmuden, da ni opazil smrtne bledice na njenem obličju:

„Mira, nekaj ti moram priznati.“

„Priznati — meni... Kaj pa?“

„Oh, nekaj strašnega. Odpusti mi! Zaničuj me, če hočeš... a vedi: ni res, da je ne bi bil spoznal... Zdelo se mi je, da vidim tebe!“

Mlada žena je hotela vzkrikniti, toda glas ji je obtičal v grlu. Njene oči so se z grozo uprle v soproga.

„V blazni bolečini te misli sem čutil samo eno željo: ubiti ga... Tekel je proti meni. Izdril sem samokres in ustrelil nanj. Zadržal je... Planil sem v tisto smer, meneč, da je padel. A ko sem pogledal, ni bilo o njem ne duha ne sluha... samo nekaj kapelj krvi na razmočeni zemlji...“

Mira je ležala kakor mrtva. Komaj slišen stok se je izvil iz njenih ust. A tovarnar je bil preveč zamišljen v svojo domnevno krivdo.

„Če bi vedela, kako sram me je postalo potem, ko sem planil v salon in zagledal Ljubo! Obenem pa — kakor da se mi je kamen odvalil... Nesrečnica je ležala na pol oblečena na zofi. Niti tajila ni... Ubogi Milan! Strašno mu bo, kadar zve.“

Tako govoreč je vzel ženino belo desnico v svoje velike roke.

„Reci Mira, da mi odpustiš, zdaj, ko sem se izpovedal...“

Gospa Lokarjeva je trudoma vzdignila vejice.

„Odpustim ti,“ je zamolklo odgovorila.

Mislila ni pri tem ničesar. Njene razširjene oči so z grozo opazovale vsako možno kretnjo. Zdaj... evo, zdaj jo stisne v naročje... in ji prične šepetati o ljubezni...

Tam zunaj nekje pa morda leži Ciril... mrtev...

Na glas je zavpila od obupa.

Andrej se je ozrl in jo zagledal, kako je vznok ležala na postelji. Bila je okoli sebe, usta so ji zevala, trepalnice so krčevito utripale.

Videč, da ji ni dobro, je planil k vratom in jel klicati na pomoč.

V

LOVSKI TAT

Koča na robu gozda je tonila v mrak, ko je stopil izza dreves bradat mož s pomečkanim klobukom na glavi in sekuro na ramenu.

Bil je Martin Skobec, s poklicem drvar in vsej okolici znan kot lovski tat.

Njegova vnanost res ni zbujala zaupanja. Marsikdo bi se ga bil ustrašil, da ga je srečal na samem. A vendar ni bil ta divji mož še nikomur zavil vratu, razen časih kakemu zajčku ali srnjaku.

Stopil je v kolibo, ki je kazala kaj žalostno lice.

Shuššana, sključena ženska je hodila po njej sem ter tja. V sajastem loncu na ognjišču je vrel krop za koruzne žgance. Raztrgani otročaji so se preganjali iz kota v kot.

Ob ognjišču je sedel ves potrten velik, skoro že odrasel deček. Kakih šestnajst let mu je bilo.

Ko so zagledali očeta, so vsi utihnili. Martin je stopil v ozadje koče in prislonil sekuro v kot. Sele zdaj je opazil Toneta, svojega najstarejšega sina.

„Mar si se že vrnil iz tovarne?“ je osupnil.

„Saj me vidite, da sem doma.“

„Pa ne da bi bil bolan?“

„Bolan nisem.“

„Nu, kaj pa? Zini žel?“

„Spodili so me.“

„Spodili so te?“

V drvarjevih očeh je blisnila jezna iskra.

„Kaj si pa storil, da so te spodili?“

Tone je srdito skomignil z rameni.

„Ni vredno, da bi omenil! En sam kos sem pokvaril pri ulivanju, pa je bilo dosti.“

„In zato...!“

„Oh, to je izgovor. Delovodja me že dolgo ni mogel videti, vsak dan me je zbadal zaradi tebe, češ: ‚Mar bi šel v gozd, zanke nastavlja, ali pa: ‚Slabo vidiš, dečko, že spet si se vso noč klatil po gozdu.‘ In danes mi je zmanjkalo potrpljenja, poslal sem ga k vragu. On pa naravnost k ravnatelju, zakaj gospoda Lokarja ni bilo doma. Preden bi bil utegnil naštet do pet, sem bil že zunaj.“

Martin je zaripnil od togote in zaklel, da se je kar pokadilo.

A tedaj se je oglasila mati izza ognjišča:

Brezplačno

bo dobival

**„Roman“
vsak**

**kdor nabere 5 naročnikov
ter pošlje polno naročnino
naprej.**

Z drugimi besedami:

20%

**skupne naročnine, ki nam jo
pošljete, Vam vpišemo v do-
bro kot**

Vašo

lastno naročnino!

Agitirajte za naš list! Pridobivajte naročnike! Pošiljajte nam naročnino,

**Vi sami
pa čitajte
„Roman“**

zastonj!

Zahtevajte položnice!

„Bog se nas usmili in sveta Devica! Kaj bo zdaj z nami? Ob Toneovem zaslužku smo vsi živeli...“

„Le nikar ne vekaj,“ ji je zabrusil drvar. „Tone bo delal z menoj. Če me imajo za lovskega tatu, bomo pa kradli... Še njega bom naučil!...“

„To ni posel za poštene ljudi, duša božja. Zmerom ta večni strah!“

„Kaj veš ti, kaj je posel za poštene ljudi!“ je vzrotil Martin. „Če nas napadajo, se bomo tudi branili. Mar naj poginemo zaradi njih? Tovarnar in njegovi delovodje naj nikar ne mislijo, da jih bomo kleče prosili milosti!“

Srdito je korakal po sobi in klatil z rokami.

Mrak je postajal čedalje gostejši. Nočilo se je.

Zena je prižgala lešcherbo in drvar je sedel za mizo. Togota mu ni in ni dala miru. Še ko so stali žganci pred njim, je godrnjal.

„Če hoče tovarnar vojno, jo bo pa imel... Nocoj pojdeva pogledat, kako je z divjačino v njegovem parku. Marsikateri zajček bi se tam ujel, sodim jaz!...“

Po večerji je vstal in odločno stopil k sinu:

„Napravi se.“

„Za pet ran Kriščevih,“ se je splašila žena, „menda ne misliš zares?...“

„I kakopak, stara? Postave so naredili bogati ljudje, naj se sami ravnajo po njih. Mi siromaki moramo najprej jesti... Nu, Tone?“

„Pripravljen sem, oče.“

„Dobro... Pregledala bova nastave v Podbreškem gozdu, potlej pa pojdeva v park. Blizu studenca je v ogradi vrzel, da smukneš skozi njo kakor nič. Zajcev je tam vse živo.“

Tone je vrgel na mizo nekaj denarja:

„Nate plačo, mati... spravite jo...“

A Martin je vzel s police dva kozarca in steklenico ‚zelenega‘ ter nalil:

„Pij! To priveže dušo... Da bi jih vrag, bogatine, s prekletim Lokarjem vred. Kar glavo bi mu razbil nocoj, tolikanj sem jezen.“

Oči so mu besno sršale izpod kosmatih obrvi.

„Nikar, oče, vse kar je prav. Lokar sam ni slab človek, in gospodična Ljuba...“

„Ona pa, ona! Nič prevzetna ni, z vsakim se meni. Malokdaj gre mimo, ne da bi se ustavila in pokramljala.“

„Za male ima zmerom kaj s seboj. Obljubila je, da jim pošlje obleke.“

„Bog ji daj zdravje!“ je zagodrnjal Martin in z lil poslednjo kapljo vase. „Zastran nje nič ne rečem, a Lokarja naj zlodej vzame. Zakaj sme on loviti, jaz pa ne?... Ganiva se, fant, čas je!“

Mati je globoko vzdihnila.

„Glejta vsaj, da se kmalu vrnete.“

Lovski tat in njegov sin sta brez odgovora stopila v noč.

Nebo je bilo vse črno. Toliko da si videl pot. Martin je zavil po stezi, se ustavil pred votlim drevesom in potegn timer iz dupla nekaj zank, ki jih je imel tu skrite...

Delj nego pol ure sta taval po gozdu. V daljavi se je zamolklo oglašal grom.

Martin je zdaj pa zdaj skočil v grmovje, pošaril ob tleh in se nato vrnil k sinu z besedami:

„Dobra je!“

Ko so bile zanke v gozdu nastavljen, sta se skozi vrzel splazila v park. Tu je drvar ukazal Tonetu, naj ga počaka v gostem grmu. Kraj je bil nevaren, rajši je hotel vse sam opraviti.

Drugega nocoj itak ni mogel, kakor da si ogleda prilike. Ko je dognal kako in kaj, se je hotel ves zadovoljen vrniti k sinu.

Tedaj pa je zapazil v temi majhno, svetlo luč.

Zdrznil se je. Ponevedoma se je bil približal vili. Luč je sevala skozi okno; zastori so bili napol odgrnjeni.

Martin je naglo odskočil v grmovje, obenem pa toliko da ni vzkriknul. Prav blizu sebe je bil začul korake, kakor bi nekdo stopal po drevoredu.

Kdo se je utegnil ob tej uri klatiti po parku? Menda ne čuvaj Nosán?

„Zasačili me ne boste,“ je zamrmral lovski tat. „Tisto pa že ne!“

A tedajci mu je blisk pokazal prišleca.

„Tovarnar?“ je ostrmel. „Odkod vraga se vrača ob taki uri?“

Nehote se je ozrl na okno. Toliko da se ni sesedel od presenečenja. Pomel si je oči, češ: da se mi ne bi sanjalo...

Na balkonu se je bil pokazal človek, ki se je spustil na tla... Za njim je stopila v izrezek okna ženska postava; vzdignila je roko in vrgla za bežečim poljub. Svít bliska jo je ošinil in drvar je spoznal tovarnarjevo ženo...

„Oho,“ je zasopel Martin. „oho! Ali slabo vidim, ali pa nosijo gospod Lokar roge... Tete plentaj, in jaz sem vendarle mislil, da so gospodski lepši od beraških...“

Tedajci je pristuhnul. Rezki pok samokresa mu je bil udaril na uho.

„Oho, streljajo!... Lepa istorija se nam obeta.“

A že je videl senco človeka, ki je bežal v noč.

„Zgrešil ga je... Nu, tovarnar, teci za njim!... Odnáša ti nekaj, česar ne boš nikoli več imel...“

Tako misleč je ždel Martin na dežju in prežal, kaj še bo.

V tem pa je zagledal tovarnarja, kako se je spustil v tek proti vili, se vzpel na balkon in izginil v sobo.

Lovski tat je osupnil:

„Mm, škoda!“ je zagodrnjal. „Zdaj ne bom videl ničesar več. Pa bi bilo vendar zanimivo vedeti, kako se bosta pogledala z gospo soprogo... I kaj, poskusimo, služinčad itak spi!“

Martin je kakor mačka zlezal iz grmovja, smuknil k zidu in se potuhnil pod balkon. Tam je pritegnil sapo in nastavil uho.

Začul je žensko ihtenje, kakor od prevelikega gorja:

„Odpusti!...“

Lovski tat je v temi izbuljil oči.

„Tri sto kosmatih!“ je zaklel. „Saj to ni njen glas... to je glas gospodične Ljube!“

In nato je razločno začul tovarnarjev glas:

„Ljuba?... Ti!...“

Zdaj ni bilo nikakega dvoma več.

Martin ni vedel, ali bedi ali se mu sanja. Gospodična Ljuba namestu gospe Lokarjeve! Kaj to pomeni?

Dolgo si je belil glavo, nato se je mahoma udaril po čelu:

„Ali sem neumen! Stvar je jasna kakor beli dan: ko sta začuli strel, sta bili obedve v sobi. Gospa soproga je uganila, da se vrača gospodar, in je predala oblast gospodični. Ta, ki ni omožena, si laglje kaj dovoli... A vrlo deklica mora biti, da se tako žrtvuje... posebno še, ker ni slišati, da bi jo z rokavicami tipal za vest... A bedast pa je, križ božji, bedast, da ne ugane, koliko je ura!...“

Domov grede si je vso pot mel roke in veselo ponavljal:

„He, he, gospod Bog je pameten mož! Zdaj vem skrivnost, ki mi bo presneto koristila, če se kaj nápak obrne... Samo malo naj me Lokar razdraži, pa mu zabrusim vso istorijo v brk!...“

VI

PO ZALOIGRI

Sobarica je v silnem strahu omakala sencé gospe Mire s kolonjsko vodo.

Mlada žena je naposled odprla oči in zastokala.

Omedlevice je bilo konec. Zavedala se je. Tovarnar je mahnil služabnici, naj odide.

„Pojdite... Sam bom stregel gospe.“

Njegovo čelo je bilo zgrbančeno. Mirina dolga nezavest se mu je zdela čudna. Razburjenje nad njegovo sumnjo in nad tem, kar ji je bil povedal o Ljubinem grehu, se mu je videlo premahten razlog zanjo.

Spomnil se je, kako je iztegnila roke, da bi ga pahnila od sebe, ko se ji je bil približal...

Kaj je pomenila ta groza? Ali ga mar ne ljubi več? Ali mu kaj skriva? Kaj mu taji, da se ne upa povedati?

Slika mlade ženske na balkonu mu je iznova vstala pred njegovimi očmi. Katera je bila: Ljuba ali Mira?...

Neznosna muka se je zagrizla v njegovo srce. Rdeča megla mu je zalivala pogled, če je le pomislil, da bi utegnila biti Mira...

Pristopil je k njej in se zagledal vanjo. Bilo je, kakor da spi...

In res je spala. Izmučena od bolesti, se je bila pogreznila v težko, moreče spanje. Tiho ječanje je uhajalo iz njenih ust...

Oh, kako lepa je bila s tem bledim obrazom in kako neizmerno jo je ljubil!

Tovarnar se je po malem umiril. Zle misli so izginile iz njegovega duha. Odšel je v svojo sobo in se oblečen vrgel na zofo.

A zaspati ni mogel. Ležal je z odprtimi očmi in štel ure, dokler se ni jelo daniti.

Tedaj je vstal, krenil po stopnicah nizdol in stopil iz vile v park.

Po nočnem naliwu so se dvigale od grmičja in trat še bolj opojne vonjave.

Andrej Lokar je pazno obhodil ves park. Videti je bilo, da je dež izpral sledove nočnega dogodka. Skrivnostni begunec je bil očitno le lahko ranjen.

Vsekako ni bilo pričakovati, da bi se z njegove strani kaj razvedelo. Pohvaliti se ni imel s čim!

Zato se je tovarnar namenil, da bo molčal o pohujšanju. V temi se je zgodilo — naj tudi ostane v temi!

Tedaj pa je začul razgovor. Onkraj španskega bezgovja, za katerim je stal, sta se v sosednjem drevoredu pomenkovala lovski čuvaj in vrtnar Gruda.

Že ob prvih besedah, ki jih je ujel, se je pokrilo Lokarjevo čelo z znojnimi kapljami.

„To so čudne stvari,“ je trdil vrtnar. „Strel sem razločno slišal, in ko sem davi ogledoval gredice, sem našel pod balkonom sledove stopinj...“

„Prava reč!“ se je zasmejal čuvaj. „Gospa in gospodična sta se zvečer izprehajali po vrtu. Gotovo sta trgali cvetlice in vi ste videli sledove njihovih nog.“

„Njunih nog?“ je zavpil Gruda. „Kar jaz vem, hodijo gospodske ženske v šolnih, ne pa v čolnih! Tisti, ki se je potikal okoli hiše, ni prišel trgati cvetic, verjemite mi.“

Tovarnar se je strahoma zamislil. Nočni dogodek tedaj ni bil ostal čisto neznan. Slišali so bili njegov strel in našli odtiske neznančevih čevljev. Te si je moral ogledati. Vsaka najmanjša sled mu je utegnila pomagati, da dožene resnico.

„Dobro jutro, moža,“ se je oglasil in stopil izza grma. „Slišal sem vajin pogovor. Nič ne ugrabljata: strel je bil moj.“

„Vaš, gospod?“ sta osupnila.

„Da... Prišel sem po bližnjici, skozi park, ko je najhuje treskalo in grmel. V svetlobi bliska zagledam človeka, ki je smuknil izpod balkona... Gotovo me je tudi on opazil, zakaj tisti mah je vzel podplate pod pazduho... Ustrelil sem za njim, a najbrže ga ni-

sem zadel. Tekel je, kakor da bi mu gorelo za petami, in iziginil, preden sem pomislil na to, da bi stekel za njim...

„Da bi ga tri sto!“ se je togotil čuvaj. „In ga niste spoznali, gospod?“

„Ne!“

Tako govoreč se je vsa trojica približala balkonu. Vrtnar Gruda je pokazal sledove na gredah.

Lokar se je sklonil in pogledal. Med pohojenimi cveticami so se poznale stopinje nog, obutih v ogromne okovane čevlje.

Le stežka se je udržal, da ni vzkriknil od presenečenja.

Čigavi so bili ti sledovi? Gotovo ne tistega gospodsko oblečenega neznanca, ki je bil skočil z balkona.

Po tem takem je bil tu nekdo, ki je najbrže videl ves prizor... Kdo bi utegnil biti?

Tesnoben obroč je stisnil tovarnarja za srce...

A tedaj se je oglašil vrtnar:

„Ali je bilo v hiši vse v redu, ko ste se vrnili, gospod?“

„Vse.“

„Gospa in gospodična nista ničesar slišali?“

„Prav ničesar.“

„Tedaj bo pač težko dognati, kdo je bil...“

A čuvaju Nosanu je bilo nekaj na jeziku. Oči so se mu zaiskrile.

„Jaz menim, da bo kaj lahko dognati!“ je posegel vmes. „Bolj ko gledam te sledove, bolj se mi vidijo znani...“

„Poznate jih?“ se je ustrašil Lokar.

„Reči hočem, da sem jih že videl... Če moje oči ne lažejo, so to stopinje Martina Skobca.“

„Drvarja, o katerem trdite, da je lovski tat?“

„Da, gospod, lovski tat, a ne vsakdanje sorte. Že delj nego leto dni me vodi za nos, ne da bi ga mogel zasačiti. Vselej se mi izmuzne kakor belouška... Če dovolite, gospod, vam prinesem o njem zanimivih novic, preden mine današnji dan...“

Andrej Lokar je molčal. Pomisleki so se oglašali v njem. Bilo mu je, kakor da mora čuvajevo iskanje obroditi zle posledice. A dovoljenja mu ni smel odreči: s tem bi bil zbudil sum.

„Prav,“ je dejal naposled. „Izvedite kaj, če morete. Glejta pa oba, da ne zineta o snočnjem dogodku niti besedice. Vsako čenčanje bi škodilo preiskavi...“

„Ne bojte se, gospod,“ sta obljubila moza.

Lovski čuvaj se je sklonil, odrezal kratko šibico, jo priložil k odtisku neznančeve noge ter z dvema zareza-

zaznamoval dolžino in širino stopala. Nato jo je spravil v žep, požvižgal svojemu psu in odkorakal proti gozdu.

Kakih deset minut je hodil in urdaje z obrazom premišljeval svoj načrt, ko je čudno vedenje psa zbudilo njegovo pozornost:

„Nu, Tiras, kaj pa je?“

Pes je stal na mestu, ves napet, kakor bi se pripravljaj na skok.

Čuvaj se je sklonil tja, kamor je kazal Tiras s smrčkom. Ko se je vzravnaval, je držal v roki velikega zajca, zadržanega v zanki iz medene žice.

A to ni bilo glavno. Tik pred njim se je poznal na tleh odtis velikega moškega čevlja!

Stari mož je neutegoma počenil in ga premeril.

„Enaka sta si kakor dve jajci!“ je vzkliknil sam pri sebi. „Samo dokazati mu bo treba... Še to minuto stopim do njegove kolibe. A s kakšno pretvezo?... Že vem: oskrbnik bo podrli nekaj smrek in potrebuje delavcev. Ta izgovor ne more biti sumljiv. Med pomenkom se ogledam po koči... in kdo ve, morda mi bo sreča mila...“

Sreča mu je bila milejša, nego se je nadejal. Ko je došel na rob gozda in se ozrl proti Martinovi kolibi, je od daleč zagledal na pragu drvarjevega sina Toneta.

Dečko je napeto oprezal na vse strani in stiskal pod pazduho majhen zavoj. Misleč, da ga nihče ne opazuje, je zdajci skočil h grmovju, ki je raslo nedaleč od kolibe, in vrgel zavitek vanj.

Še enkrat se je ozrl, nato se je utrnil v šumo...

„Nekam zbehan se mi vidi danes,“ je pomislil čuvaj. „Kaj je neki odložil?“

Počasi se je približal grmu in poiskal zavoj, ki ga je hotel Tone skriti. Ko ga je odvil, bi bil najrajši zavriskal od zmagovalstva.

V zavoju je bil cel tucat novih zank! „Boljšega dokaza ni treba,“ je zamrmral vrli starec. „Zajec... pa te zanke... nu, le počakaj!...“

Z iskječimi se očmi je stopil v drvarjevo kočjo...

Lovski tat je tisto jutro bolan ležal na klopi. Glavo je imel obvezano in gledal je na vse pretege klavarno in krmežljivo.

Martinu Skobcu se je bila zgodila nesreča, ko se je snoči s Toneom vračal domov.

Sredi škodoželjnega premišljevanja o tem, kako naj izrabi skrivnost, ki jo je zalezel v tovarnarjevem parku, ga je bila objela slepeča bleščava. Obenem ga je oglušil neznanški tresk.

Blisk je udaril komaj nekaj korakov od njega. In bukev, katero je po-

drl, je z eno svojih vej oplazila drvarja po glavi.

Tone ga je le stežka spravil k zavesti. Vsega krvavega in omamljenega je pripeljal domov. Še veseli so morali biti, da se ni zgodilo kaj hujšega!

Ko je prišel čuvaj do kolibe, je Martinova žena baš stopila na prag.

„Kaj bi pa radi?“ se je ustrašila.

„Oh, z očetom morem govoriti: oskrbnik ga prosi na sečnjo...“

Ženska se je pomirila.

„Tisto pa, tisto, se pravi, če bo mogel... Nu, potrpite malo, vprašala ga bom.“

Čuvaj je ostal nekaj trenutkov sam v tesni veži. Njegove oči so prežeče zletele po njej. In res: nedaleč od vrat sta stala v kotu dva velika, še blatna drvarska čevlja...

Kakor bi trenil, je starec potegnil svojo šibico iz žepa, vzel enega izmed čevljev in premeril podplat... Ujemalo se je, da bolje ni bilo moči!

„Imam te, lopov!“ je zamrmral in z bleščecimi očmi postavil čevlj nazaj.

Toliko da se je utegnil vzravhati: Martinova žena je stopila iz izbe in pokazala na odprta vrata.

„Kar noter stopite.“

Martin Skobec mu ni kaj prijazno pogledal naproti. Njegova obraščena usta so se krivila v nezaupen zmrdljal. Z osornim glasom je vprašal:

„Kaj bo dobrega?“

* A čuvaj se ga ni ustrašil. Oprt na svojo palico je pričel:

„Saj ste čuli... Sekali bodo... oskrbnik potrebuje delavcev...“

Martin ga je zaničljivo premeril z očmi:

„In vi ste se najprej spomnili name?“

„Kakopak.“

„Ali vam moram biti pri srcu!“

Starec se ni zmenil za ta porog.

(Dalje prih.)

Velikanski uspeh

1. številke tednika

„ROMAN“

1. izdaja razprodana, druga pohaja, pripravljamo tretjo in *poslednjo*. Naročniki, ki žele dobiti vse številke, naj takoj javijo svoj naslov odpravnemu tednika

„Roman“ Ljubljana
Breg štev. 10

ZA EVINE HČERE

Moj dom — moj svet

Ali si morem s skromnimi sredstvi prijazno urediti dom?

To vprašanje je za marsikoga zelo važno in pogosto ga je kaj težko rešiti. Če imaš sama svoj dom, je treba pred vsem gledati na red. Ako leži tu časopis, tam kos obleke in še kje kaj, ako so blazine zmečkane in ni nobena stvar na svojem mestu, tedaj je dojem takega stanovanja takoj neprijeten. Red nič ne stane, zato si ga lahko vsak privoščiti. Seveda, če v svoji ljubezni do reda pretiravaš, tedaj utegne postati tudi to zelo neprijetno; člani rodbine bodo nezadovoljni in slabo razpoloženi. Zakaj razume se, da ni moči govoriti o prijaznem domu, kjer hodi gospodinja neprestano s cunjjo ali ščetko po hiši in išče, kje bi še kaj pobrisala.

Razen tega je treba ceniti pomen raznih krasilnih drobnarij, slik in cvetlic. Glavno je tu prava mera. Mnogo je ljudi, ki se pri najboljši volji ne morejo ločiti od nobene stvarce, zato je njihovo stanovanje mnogokrat prenapolnjeno in neokusno. Po stenah vise stare razglednice, v vazah stoje suhe rože in vsa soba diši po tohlobi. Jasno je, da si ne more vsak privoščiti dragocenih slik, a tega niti ni potreba, ko je dandanes toliko res dobrih in razmeroma ne dragih reprodukcij. Če imaš pri izbiri le količkaj okusa, lahko okrašaš stene svojega doma tako, da jih bo lepo pogledati.

Enako previdni moramo biti tudi pri izbiri blazin in odej. Če ima žena spretno roko, lahko ustvarja s čisto majhnimi izdatki najlepše stvari. Tudi nekaj cvetlic, seveda svežih, je stanovanju vedno v okras.

Bodimo prepričane, da si tudi s skromnimi sredstvi lahko uredimo pri-

jazen dom, seveda le, če bomo imele dobro voljo in če nam truda ne bo žal.

Pred vsem pa nam ne sme manjkati preudarnosti, zanimanja in ljubezni.

Snežne čevlje in galoše

sprejema v popravilo trdka

M. Trebar
Ljubljana, Sv. Petra cesta 6

Moda

Kako se oblečeš v deževnem vremenu

Jesen je prišla in z njo neizogibni dež. Cenjenim čitateljicam hočemo dati nekaj praktičnih nasvetov, kako se lahko z majhnim denarjem obvarujemo mokrote in kako naj se jeseni oblečejo.

Obutev mora biti močna in je boljše, da si izbereš dobro kakovost kakor pa moderno in lepo obliko. Ker so visoki čevlji že precej iz mode, nosijo danes žene in dekleta večinoma nizke čevlje. Pri nakupu pazite, da bo usnje močno in trpežno. Predno čevljev obuješ, namaži usnje z mastjo, oljem ali kako drugo maščobo; tako usnje ne pušča več mokrote. Namaži tudi rob čevlja, kjer je šiv. Baš tam nikar ne štedi z maščobo, ker med podplatom in gornjim delom čevlja se mokrota najraje prikrade v obutev. Ne glej toliko na to, ali se čevljev sveti; skrb naj te bo rajši, da boš imela suhe noge. Ravno zaradi slabe obutve se ženske kaj radi prehlade.

Za novo sezono priporočamo modni salon

STEMBERGER REŠ

Dunajska cesta števil. 9
Dobro postrežba in solidne cene.

Nogavice za dež naj bodo po možnosti volnene ali pa vsaj floraste. Svila je za take prilike neprikladna. Neka-

Športne čepice

v največji izbiri na drobno in debelo, perilo, trikotaža, nogavice, kravate itd. Najcenejši nakup pri
A. PRESKER, Ljubljana
Sv. Petra cesta.

tere ženske hitro zazebe v noge in zato je moda že lani uvedla kratke volnene nogavice, ki jih lahko oblečeš povrh. Te kratke volnene nogavice so prav priporočljive za deževno vreme, ker nas čuvajo mraza in kolikor toliko tudi mokrote.

Obleka za dež naj bo kar najbolj preprosta. Plisirana krila, volnena ali pa v gube naložena krila se ne obnesejo. Če dežuje, postane zrak vlažen in vlaga vpliva na volneno blago. Plisé popusti, volna se kaj hitro zmečkajo in gube izgube svojo obliko. Obleka naj bo tedaj gladka in iz močnejšega blaga.

Klobuki za dež naj bodo majhni. Majhen klobuk te ne moti, ko nosiš dežnik, se poda vsaki obleki in vsakemu plašču; klobuk z velikimi kraji nosi rajši k lahki obleki. Barva sportnih klobukov naj bo bolj temna, najpriljubnejša je siva ali pa drap. Za deževno vreme so tudi pripravne sportne čepice ali pa Pullmanove čepice, kakršne nosijo posebno dijakinje.

Dežniki v glavnem niso izpremenili oblike. Modni dežniki so še vedno majhni in palice kratke, zgoraj zakrivljene. Prevlaka je barvasta (s črtastimi vzorci) in konci šib tudi barvasti. Paziti morate, da harmonirajo barvasti konci z barvo prevlake.

Damam za zimo

smo založili najmodernejše plašče, ki jim bodo gotovo v veselje in ponos. Vabimo na ogled

Fran Lukič Stritarjeva ul.

Razno zimsko perilo

nogavice, rokavice, krasne vzorce v pleteninah, kakor tudi lepo izbiro damskih oblek in plaščev po nizkih cenah priporoča trdka

Ign. Žargi, Ljubljana

Sv. Petra c. 3 in 11.

V kraljestvu loncev

Krompirjeve kroglice

Iz velikih starih krompirjev izreži z bodalcem kroglice in jih pristavi v hladni slani vodi, da zavro. Nato odlij vodo in položi kroglice na čist, suh prtič. V plitki kozi razpusti nekaj masla ali slanine; v to daj krompirjeve kroglice in jih pri zmernem ognju opeči, da postanejo svetlorjave. Med tem nastrgaj četrto funta bohinjkega sira, obrni kroglice v maslu s sesekljanim peteršiljem in jih posuj z nastrganim sirom.

Krompir s papriko

Tri, štiri čebule zreži na tenke rezine in jih opeči v 50 gr dobre pečen-

nem jajcu, potresi jih z drobno sesekljano čebulo in peteršiljem, povaljaj jih v vroči masti, da bodo z vseh strani svetlorjave; nato jih daj s kako zelenjavo na mizo ali pa jih pokapaj z limoninim sokom in daj k njim pikantno omako.

Da bom še lepša

Ga. Perthen, voditeljica I. instituta za moderno kozmetiko:

Nekaj o sodobni kozmetiki

Kozmetiko so smatrali v bivših časih za nekakšno tajno vedo in zelo veliko časa, denarja in truda je bilo treba žrtvovati, da si je človek v njej pri-

prav nikakega pudra pa tudi šminka je popolnoma odveč.

S temeljito, strokovnjaško anatomsko masažo obraza, z rabo preparatov, ki se izdelujejo povsem individualno, ter z električnimi parnimi in svetlobnimi aparati spravimo obraz do tega, da vzevete v novi mladosti, in tako izkazujemo pacientkam uslugo, ki nam je po njeni vrednosti vobče ne morejo poplačati.

Za tiste, ki znajo izvrševati kozmetiko kot umetnost, more postati lepota nekaj nesmrtnega. V to pa je treba vztrajnosti in študija. Mladost je bogastvo — a lepota je moč!

Toda takih kozmetikov ne potrebujejo samo zasebnice, ampak še veliko bolj vsi tisoči uradnic in prodajalk v modnih in luksuznih strokah, pri ka-

Priporočamo
prvovrstno

AL. ŠČURK

LJUBLJANA
DUNAJSKA CESTA 12

delikateso in zajutrkovalnico

kine masti, da postanejo rumenkaste. Nato dodaj ščepec ali dva paprike, 1½ kg olupljenega, na ploščice zrezanega krompirja in toliko kropa, da jih ravno pokrije. Ob večkratnem stresanju kože duši krompir, da postane mehak, nato ga osoli in prideni deset kapljic „Juhana“, da dobi boljši okus. Omake mora biti obilo, in to goste, ne morda redke juhe.

Jerebice s kisló smetano

Jerebice pripravi za pečenje in ovij vsako z rezino slanine ali trtnim listom. V ne preveliki kozi dobro segrej nekaj masla, deni jerebice vanj in jih z vseh strani prav enakomerno opeči. Med pečenjem lahko dodaš kos na ploščice zrezane čebule. Nato prilij na vsako jerebico dve žlici kisle smetane (če je nimaš, pa sladke, ki si jo okisala z limoninim sokom) in peci jerebice med pogostim polivanjem do kraja. Na mizo daj jerebice, s katerih si prej pobrala niti, v enako veliki kozi, smetanovo omako, ki si jo zabelila z nekaj kapljami „Juhana“, pa polij nanje skozi sitce.

Ali so jajca sveža

doženeš, če jih daš v močno osoljeno vodo; če se jajce potopi, je dobro, če plava na vrhu, pa ni več sveže.

Oevrt goveji jezik

Skuhaj jezik počasi, da bo zelo mehak, oderi ga, zreži ga na prst debele rezine, ohladi jih, obrni jih v stepe-

dobil potrebno znanje za splošno prakso.

Tisti, ki so se doslej praktično ukvarjali s kozmetiko, niso dosegli drugega kakor nekaj spretnosti v olepšavanju obraza s šminko itd. Dame seveda niso rade posečale teh šminkarskih lepotil, katerih največja sposobnost je bila v tem, da so svojim odjemalkam v interesu kake tovarne vsiljevale preparate dvomljive vrednosti, ne glede na to, ali so bili zanje koristni ali škodljivi.

Po znanstvenih kozmetičnih pojmihi ne potrebuje dobro negovan obraz

terih je mladostna vnanost glavna zahteva za nastavljenje.

Nega lepote dandanes odločno ni več luksuz, ampak je postala pri večini našega ženstva življenjsko vprašanje.

In kakor današnja žena ne more nositi nemodne obleke ali nemodnega klobuka, prav tako tudi ne more hoditi okrog z obrazom, razoranim po skrbih in številu let, z obrazom, na katerem se odražajo vsi vplivi menjave letnih časov.

Nega nohtov

Lepo negovana roka zbuja vselej in povsod prijeten dojem. Ni vsaka roka obdarjena z brezhibno lepimi nohti. Toda komur je bila priroda v tem pogledu mačeha, tisti lahko s pravilno nego nohtov še mnogo doseže.

Moj odstranjevalec nohtne kože, ki brez nevarnega obrezovanja s škarijicami odpravlja vse ostanke suhe kože ob kraju nohta, daje nohtom lepo, skladno ovalno obliko in jih varuje, da se ne lomijo.

Natančen pouk o uporabi tega sredstva dajem brezplačno v svojem I. institutu za moderno kozmetiko, Dvoračkova ul. 3/II. (hiša Obnove-Tönnies).

Kako neguješ obraz, če je koža preveč suha

Žene, ki imajo presušeno kožo, se hitro starajo. Gube se poostrijo in vsa koža se zgrbanči. Obtok krvi ne deluje več tako živahno, kakor hitro si prekoračila dvajseto leto. Potrebno je to-

Pozor!

Dame!

Pozor!

Lepa frizura Vas polepša!

Priporočamo Vam

moderno urejeni

frizerski salon

M. PODKRAJŠEK

Ljubljana, Sv. Petra c. 12

Trajno kodranje,

trajna ondulacija,

najmodernejše frizure

manikura, masaža i. t. d. i. t. d.

Solidne

cene!

rej, da dajemo svoji koži hrano. To storimo najlažje z redno masažo, ki je v takem primeru najboljši zdravnik. Vsak večer, preden ležeš k počitku, žrtvuj negi obraza 10 minut. To ni mnogo in vsak to lahko stori.

Najprej si umij obraz s toplo vodo in ga dobro obriši. Potem si namaži ves obraz z vazelinom ali kako drugo masno kremo in ga masiraj. Čelo gladi v vodoravni smeri, dokler se masčoba ne izgubi v kožo. Po masaži obtok krvi oživi, celice se odpro in masčoba se usede v njih, tako da dobi tudi koža svojo hrano. Lica gladi vselej od brade proti očem, nikoli ne narobe, da si ne napraviš po nepotrebnem gub okoli oči. Z redno masažo dosežeš že v nekaj dneh uspeh.

Drugo jutro si umij obraz s toplo vodo, nato pa z mrzlo in ga skrbno obriši s frotirasto brisačo. Posebno pazi, da ne hodiš z mokrim obrazom naokrog, tako se namreč radi izpustijo lišaji.

Praktični nasveti

Za čiščenje tapet

še pogosto uporabljajo star kruh. Bolj priporočljiv je tale postopek: najprej dobro obriši tapete s snažno metlo in jih nato z vzporednimi potezami odrgni z volneno krpo, ki jo pomakaš v grobo ovseno kašo.

Kaj storiš s predali, ki se težko odpirajo?

Take predale namaži po spodnjih lesenih latvah in zgornjih stranskih stenah z mehkim milom, pozneje pa — če je namreč vzrok v tem, da se je les zvil zaradi vlage — jih odrgni s steklenim papirjem.

Proti opeklinam

Če se opečeš, omoči opečeno mesto takoj z mešanico pol apnene vode in pol lanenega olja. Oboje dobiš v lekarni. Pred uporabo dobro zmešaj. To sredstvo imej zmerom pri roki. Ohrani se leta in leta, ne da bi se pokvarilo. Blaži bolečine in prepreči tvorbo mehurčkov.

Prvo številko „Romana“ smo poslali mnogim na ogled in priložili poštne položnice. Tistim, ki je niso vrnili, pošljemo tudi drugo. Kdor se na list ne mara naročiti, naj blagovolji vrniti obe številki. Trtjo številko pošljemo samo naročnikom, ki bodo med tem poravnali naročnino.

Povesti, ki jih življenje piše

Edgar Wallace

POVEST NJEGOVEGA ŽIVLJENJA IN SLAVE.

Edgar Wallace je tisti človek, o katerem ljudje zadnji dve leti največ govore in ki ga največ čitajo: pisec modernih detektivskih romanov in kriminalnih povesti, ki so prevedene malone v vse kulturne jezike. V treh letih je prodal šest milijonov izvodov svojih del; to je toliko, da bi ž njimi do vrha napolnil 150 železniških vagonov. Samo v Nemčiji je šlo njegovih romanov v promet milijon sto tisoč zvezkov. (V slovenščini poznamo zdaj samo njegove „Tri pravičnike“, ki so izhajali pred letom dni v „Slovenskem Narodu“ in zbudili veliko zanimanje).

Edgar Wallace ima za seboj najboljšo šolo, kar si jih more želeti pisatelj njegove stroke: trdo, kruto šolo življenja. Rojen je bil blizu Greenwicha (v londonski okolici); ko je bilo malemu Edgarju devet dni, je najdenčka vzel siromašen delavec za svojega. V tistih letih, ko sanjajo drugi dečki o pestro poslikanih cinastih vojakihi, je moral sirota marljivo pomagati v gospodinjstvu. Ko je imel enajst let, je prodajal liste v Londonu in vsak dan štirikrat pretekel progo iz Greenwicha v London in nazaj. Malo potem je bil kuhar na ribiškem parniku, za tem pa prodajalec mleka. Potlej je bil zidarski pomočnik, a ko je dosegel predpisano starost, je šel med vojake. Služil je v Londonu; tam je imel svoj

prvi „doživljaj“. Slišal je slovečega pevec Arturja Robertsa. Pri tem je odkril v sebi pesniško žilico: napravil je pesmico, v kateri je umetnika proslavljajal do neba. Vendar je bil mladi Wallace že takrat toliko praktičen, da svojega liričnega izliva ni ohranil zase, ampak ga je poslal njemu, ki mu je bil namenjen. Roberts ni bil umazan in je nakazal pesniku pet funtov šterlingov. To je bil Wallaceov prvi pisateljski zaslužek.

Po odsluženi vojaščini je šel za šest let kot kolonialni vojak v Južno Afriko. Tam je ob prostem času pisal kratke povesti iz življenja naseljencev in domačinov in ž njimi bombardiral angleške liste. Uspeha je bilo v začetku le malo; toda neki dami iz visoke družbe, Mrs. Caldecotovi, so bile njegove stvari pogodu in ga je uvedla med pisatelje. Jel je pisati za list „Cape Times“ in je kmalu postal stalni sotrudnik še nekaterih drugih listov.

Komaj se je Wallace vrnil v London, je izbruhnila burska vojna. Veliki angleški listi so ga kot „starega Afričana“ takoj poslali na bojišče, da jim je pošiljal vojna poročila. A pri tem poslu ni dolgo ostal.

Wallace namreč ni bil človek, ki bi si bil dal ukazovati po vojnem poveljstvu, kaj sme poročati in česa ne. In lord Kitchener je bil strog cenzor. Vendar se je Wallaceu posrečilo predreti strogo cenzuro in je javil svojim čitateljem razne zanimivosti, ki so seveda mnogo bolj „vlekle“ kakor rožnata vojna poročila.

Pustiti je moral zato to službo in se je posvetil urejevanju uglednega jo-hanisburškega dnevnika. Tako delo pa je samo za ljudi nebeške potrpežljivosti — in zato ga spet ni dolgo strpelo. Na pomoč mu je takrat prišel vsemogočni angleški časopisni magnat lord Northcliffe, ki ga je pozval za poročevalca londonskega lista „Daily Mail“.

In spet je romal križem sveta. Najprej je posetil Kanado, potem so ga poslali v Madrid na kraljevo poroko (tam je bil svedok bombnega atentata), od tam v Maroko in naposled v belgijski Kongo.

A kmalu se je osamosvojil. Osnovalec si je lastno založbo, bil pa je premalo oprezen pri izdatkih za reklamo — in je propadel. Iz zadrege mu je drugič pomagal lord Northcliffe.

Zdaj je postal čisto „svoboden, od nikogar ne odvisen pisatelj“; ni trajalo dolgo in izšel je njegov prvi roman. Uspeha ni moči popisati.

„Nikoli ne biti brez dela“ je moto, ki si ga je dal Edgar Wallace nabiti nad mizo. In če naj zasnuje in izdela vse te našete kriminalne romane, drame, sestavke, filmske tekste in kaj vem, kaj še vse, s čimer preplavlja svet, mora biti res marljiv ko čebela.

„Po mojem izkustvu,“ piše sam neke, „mora človek prinesiti v svoje življenjske navade red. Jaz porabim vsak prost trenutek za delo. Jem, kar mi diši, spat grem, kadar sem truden in si tako ohranim svežost, ne da bi gojil kako telovadbo; pač, vsako jutro se vežbam dvajset minut po navodilih nekega švicarskega učitelja. Ne igram ne golfa ne tenisa; rajši se vozim v avtu kakor bi hodil peš, in ne sopem na stopnicah, če imam priliko, da se popnem v dvigalu. Ne bi se mogel braniti, če bi mi kdo rekel, da sem telesno len. Toda za pisalno mizo sedim že ob uri, ko drugi ljudje še sanjajo, zakaj po moji sodbi je rano vstajanje glavni pogoj dobrega ustvarjanja.“

Utegnilo bo zdaj zanimati, kaj ta pripovedovalec zasluži s pisanjem. Ljudje govore, da spravi na leto blizu 15 milijonov dinarjev v svoj žep. V razgovoru z novinarji je Wallace ob neki priliki tole povedal:

„Zelo dolgo sem delal za druge; za delo, ki je gledališkemu ravnatelju vrglo pet milijonov dinarjev, sem dobil milijon. Zato sem se odločil, da prevzamem sam režijo svojih dram; upravo pa vodi moja žena.“

V sezoni mu nesejo drame 900.000 do milijon dinarjev na teden; da dobi za romane, novele in filmske pravice še mnogo več, je razumljivo samo po sebi.

Ni bilo lahko dobiti od Wallacea potrdilo, da so naslednje številke točne. Napisal je 140 romanov, pol tucata gledaliških komadov, 200 kratkih povesti, skupno kakih devet milijonov besed.

„Kateri roman ste najhitreje napisali, Mister Wallace?“

„Založnik me je neki četrtek vprašal, ali bi mu lahko do pondeljka dobavil roman, ki bi imel kakih 70.000 besed. Delal sem po sedemnajst ur na dan, narekoval tajnici, moja žena pa je prevzela korekturo. V pondeljek dopoldne sem oddal založniku roman „Čudna grofica“.“

V štirih dneh napisati roman — za to mora biti človek res genijalen!

Frank Highman.

Če vam naš list ugaja, povejte to drugim, ki ga še ne poznajo; če vam kaj ni pogođu, sporočite nam, da se bomo vedeli ravnati.

Rex Beach:

Zlati demon

Pustolovni roman

Prejšnja vsebina: Zlatokopa Glenister in Dextry se odpravljata z ladjo „Santa Maria“ v Aljasko; rudnik Midas v Nomeju je njuna last. Polnoč je; Glenister, mlajši, pripoveduje na pristaniškem nasipu Dextryu, kaj je prejšnji dan zvedel od starega pretepača: v Nomeju je najavljen McNameara, ki se hoče zlepa ali z grda polastiti vseh bogatih nomejskih zlatokopov. Tedajci začujeta klice na pomoč in na nasipu se pojavi postava, bežeča pred tremi mornarji. V beguncu spoznata žensko, ki jo vzameta v svoje varstvo. Nastane pretep, pri čemer Glenister v boju z dvema skoro podleže. V zadnjem trenutku se vkrcajo.

Na ladji prosi neznanka svoja branitelja, naj jo skrijeta. Dextry ji prepusti svojo kabino; pri luči vidita, da je nenavadno lepo dekle. Drugo jutro jo slučajno odkrije v kabini stari kapetan Stephens, ki se zato razsrdi nad zlatokopoma. Pri tej priliki neznanka pove, da potuje s tajno nalogo v Nome, in prizna, da so jo mornarji zasledovali zato, ker je pobegnila z ladje „Ohio“, kjer razsajajo črne koe. Kapetan vzroji; če zdravstveni nadzornik v Nomeju zve, da vozi s seboj potnika, ki se je vtihotapil z okužene ladje, ne bi smel nikogar izkreati, dokler se ne izkaže, da je vse zdravo. To bi pomenilo zamudo štirih tednov; potniki bi se gotovo uprli in morla bi celo prišlo do prelivanja krvi. Ko deklica pove, da ni bolna se dá kapetan preprostiti, zlasti še, ko mu Glenister dokaže, da bi imel od tega sam največjo škodo.

Tretje poglavje

RAZGOVOR V TEMI

„Ko sva bila z Glenistrom minulo poletje v Anvil Creeku, se nisva ravno preobjedla. Mestni lopovi so vselej kupili tisto malo sočivja in jajec, kar so pripeljale ladje, tako da ni za nas v zlatokopih nič ostalo. Dobili nismo druge hrane kakor usoljeno meso in fižol.“

Tri leta brez grizljaja svežega mesa ali sadja ali sočivja — samo usoljeno meso s fižolom.

Ko smo morali jeseni ustaviti delo v zlatokopu, je mladeč obolel za vročico, a edina ladja v luki je bila barka za lov na kite, namenjena za Seattle. Na njej ni bilo za pod zobe nič drugega kakor konserviran losos. Po sedemnajstdnevni vožnji sem bil, ko sem se izkrca v Združenih državah, s konzervami kar nabit.“

Dextry in deklica sta slonela na ograji ladje in se pogovarjala v temi. Bila je druga noč v Beringškem morju in ladja je bila zagvozdna v ledu. Kakor daleč je seglo oko v somrak, ki vladal od polnoči, povsod sam led. Zrak je bil čist in prijeten.

Deklica, ki je samoto težko prenašala, je prosila starega, naj jo vzame, kadar se stemni, na palubo; tam ji je moral pripovedovati o svojih in Glenistrovih doživljajih. Zelo jo je imela radovednost, zvedeti kaj o njih. Njun molk si je tolmačila skoro kakor preziranje; ni mogla razumeti, da vidita ta severnjaka v njej samo tovarišico.

V tem, da ljudje na severu ne pokažejo radovednosti za skrivnosti svojih tovarišev, je samo neka obzirna vljudnost. Oni ne sodijo človeka po njegovi prošlosti, nego po dejanjih. Najgloblji zmisel njih ravnanja je: To je svobodna dežela, kjer je človek samo človek, nič drugega. Naša dežela je nova in čista, naši obrazi so odkriti. Če si bil pošten, dobro; če ne, pozabi prošlost in začni znova!

V tem kratkem času, kar sta se poznala, je deklica vzljubila Dextryja; Glenistra pa se je ogibala, zakaj, odkar je prestregla tisti pogovor, jo je bilo nekam strah pred njim, in sama ni vedela, zakaj. Ob misli na tisti prizor jo je zdaj stresel mraz, zdaj obhajala vročina — vroče ji je bilo od jeze, in mrzlo od misli na zlovesčo moč in samozavest, ki ju je razodeval njegov glas. Kakšno je bilo to življenje, kjer može tako predrzno govoriti o neznanih jim ženskah? Priznala si je, da je zal in prav nič domišljav, v drugih prilikah bi se ji nemara zdel celo nenavadno prijeten in razumen. Toda tu se mu je videlo menda samo po sebi umevno, da se mora prilagoditi prilikam okolice in se navaditi na malomarno zanemarjanje svoje zunanosti in dobrih navad, v čemer je videla neko surovost. Kadar je bila sama z njim — in to je bilo pogosto, ker jo je iskal — je vselej imela občutek, da jo je strah njegove močne osebnosti. Čutila je v njem neobzdržano strastno nprav, ki se ne straši zaprek. To pa jo je izživalo na odpor.

Med tem ko ji je Dextry govoril, se je iznenada pojavil iz teme Glenister.

„Kaj pa je tako zanimivega, da tako pozorno gledate v noč?“ je vprašal.

„Hotela bi videti polnočno solnce ali severni sij.“

„Prepozno za prvo in preveč južno za drugo,“ je posegel vmes Dextry. „A kadar pridemo bolj na sever, bomo imeli priliko videti solnce.“

„Ali ste že kdaj kaj čuli o izvoru severnega sija?“ je vprašal mladi mož.

„Ne, še nikoli ne,“ je odgovorila.

„Tedad poslušajte! Meni je pripovedoval velik lovec iz rodu Tananasov, ko sem slep od snega ležal bolan v njegovi koči. Ker je Indijanec moder in verodostojen človek, ne dvomim, da temelji njegovo poročilo na starih pripovedkah.“

In Glenister je jel pripovedovati.

„V tistih daljnih, daljnih dneh, preden so belci in njihovi pajdaši preplavili to deželo, je bilo največje plemo na severu tananaško. Najpogumnejši lovec tega plemena je bil Itika, drugi poglavar. Umel je losa tako dolgo preganjati, da se je žival utrujena zgrudila v sneg, in imel je mnogo pasov iz krempljev rjavega medveda, ki je zelo hud in kakor vsi vedo, obseden od hudiča.“

Neko zimo je prišla na dolino Tanana strašna lakota. Los je pobegnil iz globeli in severni jeleni so kakor megla nestali z gričev. Psi so shujšali in so tulili vse noči, otroci so jokali, žene so sklepale roke.

Tedad je Itika sklenil oditi v gore na lov. Skušali so ga pregovoriti, češ da gre v smrt, ker tam straši tropa groznih belih volkov, večjih od losa in hitrejših od orla. Izmed mnogoštevilnih lovcev, ki so se prejšnja leta upali čez gorske prelaze, se ni vrnil niti eden, ker so jih raztrgali volkovi.

Itike pa vse to ni odvrnilo. Odšel je v gore in ko je legla noč, se je vlegel na tla, da bi zaspal. Dolgo je strmel v noč, ki so jo prerezali trzajoči bliski. Vse nebo je žarelo v pestrih svetlobnih šopih in ko je prislunil, je začul škripanje snega pod nogami živali in iz dalje šumljanje vetra, čeprav je bilo ozračje mirno.

V jutranjem svitu je prekoračil gorski greben. Iznenada je zagledal pod seboj prečudno dolino. Ko je stopal nizbrdo, so mu prihajali na uho glasovi, čedalje močnejši, dokler niso vse drugo preglušili. Strašno rjojenje, kakor da bi sto volkov tulilo v smrtnem strahu. In ko se je oprezno priplazil bliže, je zagledal neznansko veliko belo žival, ki jo je bila jelka v svojem padcu pokopala pod seboj.

Vsi hrabri ljudje so mehkosrčni. Itika se je šprivil na delo in je s sekuro osvobodil žival, ne da bi kaj mislil na lastno varnost. Ko je bila pošast rešena, se je vzravnila in namestu da bi bila pobegnila, ga je nagovorila zelo vljudno v najčistejši indijanščini.

„Rešil si mi življenje. Kaj naj jaz storim zate?“

„Rad bi lovil v tej dolini. Moje plemo umira od gladi,“ je rekel Itika.

Volk je sklical ostalo tropo in vsi so mu pomagali pri lovu.

In kadarkoli je pozneje Itika lovil v tisti dolini, mu je orjak pomagal. Do današnjega dne se v mrzlih, jasnih nočeh pode volkovi v gorah. Mesečina obseva njih bele kože in meče fantastične sence v nebo. Nekateri ljudje imenujejo to severni sij, toda stari Izak mi je s svojimi brezzobimi usti čisto resno zatrdil, da je to duh Itike in velikih belih volkov.“

„Čudna pripovedka,“ je zamišljeno odvrnila deklica. „Takih zgodb mora biti mnogo v tej deželi. Čutim, da bom sever še vzljubila.“

„Mogoče,“ je odgovoril Glenister. „Čeprav to niso kraji za ženske.“

„Povejte mi, kaj vas je nagnalo semkaj! Imeli ste lep dom, dobro vzgojo — in vendar ste vse pustili. Gotovo zelo ljubite sever.“

„Res! Kadar boste imeli za seboj dolge, lene junijske dni, ki jih nikoli ni konec, ali če opazujete deželo v zimskem jutru, tako ostro in jasno, da se vse belo, molčeče prostranstvo leskeče ko dragulj — da, v tem je nekaj, kar človeka vselej znova dvigne in zravna. Ta dežela je zdravje, enakopravnost, svoboda. In to najbolj cenim.“

Kot šolarček sem se ure in ure zaplaval v zemljevid Aljaske. Takrat je bila en sam neizmeren kos severa, z gorami in skrivnostmi. Beseda „Yukon“ je vsebovala zame vse tuje, vse čudovito — zlato, divje Indijance s koščeniimi puščicami in hlačami iz tjujnjeve kože. Ko sem pustil šolo, sem se nanagloma odpravil semkaj — mikale so me prigode... Prvotno sem imel postati pravnik.“

„Napravili bi si bili bodočnost.“

Zasmejal se je.

„Odrekel sem se ji, rajši sem šel na sever. Verujte mi, slavohlepen sem, a ta okolica mi je dražja. Napravil sem si imetje — zdaj bi rad zvedel, kaj mi svet lahko še drugega dá.“

Iznenada se je obrnil k njej.

„Povejte, kako vam je prav za prav ime?“

Zdrznila se je in se nehote obrnila k Dextryju. Toda stari zlatokop se je bil med pogovorom neslišno izgubil.

„Helen Chestrova,“ je odgovorila.

„Lepo ime! Skoraj bi ga bilo škoda odložiti — saj se hočete močiti, ne?“

„Ne odpravljam se v Nome, da bi se močila.“

„Potem vam ta dežela ne bo pogodu. Za dve leti ste prezgodnji. Počakati bi bili morali, da dobimo železnice in telefon in spremljevalke za dame. Za zdaj je ta dežela samo še za moše.“

„Ne vidim, zakaj ne bi bila tudi za ženske. Me vam lahko pomagamo pri krotitvi. Ob Oregonu je pripravljena

skoro dogotovljena železnica, ki bo že v nekaj tednih stekla z obale v rudnike. Ladja, ki prihaja za nami, prinaša žice in ves pribor za telefonsko napravo, ki utegne čez noč priti v promet. Manjka le še spremljevalka za dame. Svojo sem izgubila na begu z „Ohia“. Mornarji so jo zadržali. Kakor vidite, ne prihajam prezgodaj.“

„Kako si predstavljate, da boste pomagali pri krotitvi?“

Deklica je dolgo molčala. Ko je na posled izpregovorila, so njene besede zvenele kakor šata.

„Prihajam kot oznanjevalka zakonov!“

„Zakonov? Ah! Mrtev jezik in tolpa zakonitih odvetnikov! Strah me je zakona v tej deželi; premladi smo še in predaleč svetu. S tem bi prišlo preveč oblasti v premalo rok. Doslej smo mi možje imeli svoj pogum in svojo pištolo. Oboje bomo morali odložiti, kadar pridejo zakoni. Drago mi je sodišče, ki ne pozna priziva.“ Položil je roko na stegno.

„Pištole bodo morda odpravili, poguma pa nikoli,“ je odvrnila.

„Morda. Čul sem že o nekaki zaroti, ki naj bi prevrgla zakone. V Unalaski so Dextryja posvarili: pod plaščem pravice skrivajo bodalo, ki je namenjeno na nas, lastnike bogatih zlatih rudnikov. Jaz sicer ne verjamem, da bi bilo kaj resnice v tem.“

„Zakon je temelj vsega — brez zakonov ni napredka. Danes vlada tu sam nered.“

„Niti pol tega ne, kar domnevate. Tu doslej ni bilo zločinov. Kaj je tat, niti vedeli nismo. Vladala je gostoljubnost, kakršne civilizirane dežele ne poznajo. Kdor je prišel v koč, so mu postregli. Če ni bilo nikogar, si je postregel sam in se najedel do sitega. Le nekaj je bilo neodpustljivo: ne pustiti suhe smolovine. Groza me je prehodne dobe, ki nas čaka — groza zmede, ki nastane, ko bo odmiralo staro in se porajalo novo. Rad se borim z naravo: rad pograbilim za orodje in orožje, da branim, kar je mojega. Leta in leta sem stal nad zakonom. Živeti hočem tam, kjer je življenje to, kar bi moralo biti: triumf najsposobnejšega!“

Njegove roke, ki so se oklepale ograje, so bile krepke in trde. Močan in možat je stal pred njo. Možu njegove vrste je bil boj kakor slani zrak pljučem. Čar njegove moči jo je prevzel; nehote je pristopila bliže.

„Česar si poželim, si vzamem. Taka je bila doslej moja navada in presebičen sem, da bi jo pustil.“

Obrnil se je k njej in jo prijel za toplo roko.

Pogledala mu je v obraz — tako blizu mu je bila, da je začutil slabotni

vonj njenih las. Ta mož se ji zdel tako različen od vseh, kar jih je do zdaj srečala. Njegove oči pa so bile kakor oslepljene od pogleda nanjo, čutil je le njeno lepoto, le njeno malo, mehko ročico. Vse to ga je zmedlo.

„Česar si poželim, si vzamem!“ je vzkliknil še enkrat in zdajci jo je stisnil v objem, prižel nase in jo divje poljubil na usta. Trenutek je kakor omoštena obvisela na njegovih prsih, potlej pa se je iztrgala in ga z vso močjo udarila v obraz.

Bilo je, kakor bi bila zadela ob kamen. Smehlja se ji je pogledal v preplašene oči; spet in spet jo je poljubljati, na ustnice, oči in lase... in jo potem spustil.

„Ljubil te bom, Helen!“

„Naj umrem, če vas kdaj prestanem sovražiti!“ je zasikala in glas ji je zvenel hripavo in zastrto od sovraštva.

Ponosno je odšla proti svoji kabini, vitka, vzravnan in ošabna; Glenister ni vedel, da so se ji tresla kolena.

Četrto poglavje

PETER V NOMEJU

Štiri dni je tipaje plula „Santa Maria“ slepo proti severu med ledom in snegom, dokler se ni v jutru petega dne pokazalo na vzhodu odprto morje. Parnik je okrenil tjakaj in je nastopil med živahnim klicanjem trudnih potnikov poslednji del svoje vožnje; zamolklo butanje strojev je bilo deklici v kabini najlepša godba.

Kmalu so zagledali gorato obal, še belo od kopnečega snega; in ob desetih zvečer so se v zlatu zahajajočega solnca med tuljenjem siren zasidrali pred nomejsko ladjedelnico. Še preden je zamrlo žvenketanje siderskih verig, se je okoli ladje že zgrnil roj majhnih čolnov; oficir v čepici je stopil na poveljniški mostič, da pozdravi kapetana Stephensa. Vlačilci in tovarne barke so plule vse na okoli in čakale, da bodo opravljene potrebne formalnosti. Ko je bilo tudi to končano, se je gospod v uniformi vrnil v svoj čoln in odplul na kopno.

„Zdravstveno stanje je dobro, kapetan,“ je vzkliknil in pozdravil.

„Hvala!“ je odvrnil Stephens in zdajci so se čolni zgrnili okoli parnika kakor pirati.

Ko se je kapetan obrnil, je pogledal s svojega mostu na palubo in opazil Dextryja. Dostojanstveno je Stephens pobesil levo trepalnico in otroški nasmeh je preletel njegovo razorano mornarsko lice.

„Tako, na cilju smo, gospodična Chestrova!“ Glenister je stopil v dekli-

čino kabino. „Nadzornik ni delal nikakih neprilik; čas bo, da si nekoliko ogledate čarobno mesto. Pridite, slika je čudovita!“

To je bilo prvič, da sta bila sama po tistem prizoru na palubi, zakaj umela si je tako urediti, da jo je Glenister videl samo v Dextryjevi prisotnosti. Čeprav je bil Glenister od takrat vselej vljuden in spodoben ž njo, je vendar čutila, da ga nekaj vznemirja, in zato si ni ničesar bolj želela, kakor da pride čim prej z ladje. Kadarkoli se ga je spomnila, jo je pretreslo, a če je bil v njeni bližini, ga ni mogla tako sovražiti, kakor bi želela — bil je močnejši od nje.

„Ne bojte se, da bi vas še kdaj nadlegoval,“ je povzel. „V nekaj minutah smo na suhem. Samota vas je morala spraviti v brezumje, saj gre celo meni na živce!“

Ko sta stopila ven, so se odprla vrata sosedne kabine in na pragu se je pojavila mršava ženska ostrih črt, ki je takoj, ko je zagledala deklico, prihajajočo iz Glenistrove kabine, priprla oči in obstala, zlobno mereč z očmi zdaj njo, zdaj njega.

„Dober večer, gospod Glenister!“ je rekla dama z nekam kislo prisrčnostjo.

„Kako vam gre, gospa Champianova?“

Ona se ni zmenila zanj in je strmela samo v Heleno.

„Ali se izkrcate že nocoj ali počakate do jutri?“

„Ne vem še.“ Potem, ko je vsiljivka naduto odstopicala, je zamrmral proti deklici:

„Preži na najul!“

„Kdo je ta ženska?“

„Njen mož je ravnatelj ene teh velikih družb. Hinavska, zahrbtna mačka.“

„Santa Maria“ je plavala na oljnatem morju, ki se je lesketalo nalik začememu bakru; vse okoli so se zibale ladje, ki so odlagale tovore na splave, vlačilce, parnike in ribiške čolne. Tu pa tam so križarili vmes eskimski čolni podobni velikanskim, mnogonogim vodnim stenicam. Kako miljo proč se je prostiralo mesto kakor bel pas med zlatom morskega obrežja in mrko temo mahovite tundre. Vse je bilo, kakor da bi bilo narejeno iz nove, bele jadrovine. V tednu dni je prebivalstvo naraslo s treh tisoč na trideset. Mesto se je raztezalo v ozki, valoviti črti milje daleč ob obali, ker je bilo le obrežje primerno za stavbišča. Že nekaj korakov od obale si se do kolena ugreznili v močvirje in vodo.

„Ono tamle je Anvil Creek,“ je pojasnil Glenister. „tam je zlatokop!“ Pokazal je na globel v gorskem vencu, ki

se je dvigal takoj za obalo. „Našli boste zlata v kepah. To je življenje. Vsa obala, kar jo pregledate, je polna zlata. Griči so kar posejani s kremenjakom. Skala v rečnem zalivu je rumena. Zlato je, zlato, zlato vse povsodi — več kakor v zlatokopih starega Salomona!“

„Podvizajva se,“ je silila dekle. „Še nocoj moram opraviti neke stvari. Pozneje mi boste povedali kaj več.“

Dali so se v čolničku prepeljati na suho. Prevoznik je bil kaj gostobeseden; ko mu je Dextry povedal, da sta lastnika zlatokopa Midasa, je postal na veliko začudenje gospodične Chestrove zelo spoštljiv nasproti obema zlatokopoma.

V luki je vladalo nenavadno živahno vrvenje. Z vročino naglico se je vršilo nakladanje, razkladanje in prevoz. Ozračje je bilo nabito z elektrizujočo energijo.

„Divje hiti življenje,“ je rekel veslač. „Jaz sem že tri dni in tri noči na nogah — nihče nima ne prostora, ne časa, ne teme za spanje. Jajce z gnjatjo stane poldrugi dolar, whisky pa štiri šilinge požirek.“ Pri poslednjih besedah se mu je vidno stožilo.

„Ali je kaj nemirov?“ je vprašal stari Dextry.

„Na severu je bila minulo noč rabuka.“

„Kvartopirski prepiri?“

„Da. Stari Missou je bil kriv!“

„Aha, poznam ga. Neprijeten možak.“

Ko so stopili iz čolna, so kmalu prišli do ograjenega zemljišča, kjer je bil štor pri štoru. Tu pa tam je stal možak in ljubosumno stražil svojo lastnino. Zdajci sta moža obstala.

„Kam ste namenjeni?“ sta vprašala gospodično Chestrovo.

V Glenistrovih očeh ni bilo več tiste predrznosti, ki jo je sicer kazal nasproti ženskam s severa. Polagoma se je bil zavedel, da ta ženska ni to, za kar jo je imel prvi mah. V možu njegove vrste je zbujała njena samozavest le občudovanje; njena hladnost ga je še bolj razgrela.

Pomolila je Dextryju in njemu obe roke.

„Ne morem se vama dovolj zahvaliti za to, kar sta storila zame — a poskusila bom. Zdravstvujta!“

Dextry je najprej pogledal svojo žuljavo, neotesano šako, nato pa je vzel v roke njeno ročico, kakor bi prijel kelih, in jo oprezno stresel.

„Kar tako vas vendar ne moreva prepustiti usodi. Dovolite, da vas spremliva, kamor ste namenjeni.“

„Svoje prijatelje si najdem že sama,“ je odvrnila. „Iščem gospoda od-

Roman

je solidno podjetje
na podlagi gesla

**„Iz rok
v roke“**

Plačujte ga **točno** in **točno**
ga boste **dobili!**

vetnika Strujeja, firma Dunham & Struve.

„Spremem vas,“ se je ponudil Glenister. „Ti, Dex, pa se pobrini za našino prtljago. Čez pol ure se dobiva in pojdeva skupaj na zlatokop.“

Nome je bil ena sama ozka ulica, ki se je vila med vrstami šotorov in napol dodelanih predalčastih hišic, in vsaka druga vrata so vodila v kako krčmo. Bile so vmes tudi trinadstropne hiše, deloma krite z valovito pločevino, z izveski odvetnikov, zdravnikov in geometrov na gornjih oknih. Cesta je bila polna mož z vseh delov sveta; Helen Chestrova je prestregla več narečij, kakor jih je mogla prešteti. Laponci z nenavadnimi trikotnimi vatiranimi čepicami in možje temne polti so stopali pokraj plavalasih severnjakov in čisto zraven nje se je skrbno po modi oblečen Francoz v jahalnih hlačah in z monoklom s kretnjami sporazumeval z Eskimom v kožuhi.

Na cesti je vrvelo vsakovrstnih vozil, od koles do pasjih vpreg; vse povsod, kamor si pogledal, si srečal žurne moške in odmev kladih se je premešaval s klici voznikov in godbo v krčmah.

„In vse to o polnoči?“ se je zavzela Helen. „Ali ljudje tu vobče ne spe?“

„Ne utegnejo — v svojem vročnem lovu za zlatom. Še vedno niste doumeli duha severa, gospodična Chestrova!“

Popeli so se po stopnicah velike, z železjem okovane hiše v pisarno firme Dunham & Struve; odprl jim je sivolas in rdečeličen starič v zavlačanih rokavih; na nogah je imel samo nogavice.

„Česa želite?“ se je zadržal na doseči. Njegove oči so bile trudne in krvave, spodnja ustnica se mu je pobešala in iz vse njegove pojave je puhtel alkohol.

„Ali ste bili ves čas, kar me ni bilo, pijani?“ je vljudno povprašal Glenister.

„Kdo vam je to rekel?“ je zahreščal advokat. V njegovem glasu ni bilo ne radovednosti, ne užaljenosti. Glava se

mu je tako nevarno majala, da ni niti utegnil vzeti deklice na znanje.

„Kaj naj zdaj storim?“ je potožila deklica, ki se je bila ob pogledu na pijanca umaknila nazaj.

„Ali je razen vas še kdo tu?“ je vprašal njen spremljevalec odvetnika.

„Ne, vse posle opravljam sam. Ne potrebujem nikogar. Dunham je v Washingtonu. S čim naj vam postrežem?“

Hotel je stopiti v stran in jih povabiti noter, a se je spotaknil in bi se bil zvrnil po stopnicah, če ga ne bi bil Glenister prijel in odnesel v sobo, kjer ga je položil na posteljo.

„Kaj zdaj, gospodična?“

„Ali ni to strašno?“ Stresla se je. „In še nocoj moram govoriti z njim.“

Nestrpnost je zacepetala z nogo. „Moram z njim govoriti na samem.“

„Ne, to ne! Prvič bi vas vobče ne razumel, in drugič... poznam Strujeja. Preveč je pijan, da bi mogel govoriti o poslih, in pretrezen, da... nu, da bi smel biti z vami na samem.“

„A vendar moram govoriti z njim,“ je vztrajala. „Zato sem prišla semkaj. Vi tega ne razumete.“

„Razumem več, kakor bi mogel on razumeti. On ni v takem stanju, da bi mogel razpravljati o važnih zadevah. Vrnite se jutri, ko se strezni.“

„Preveč važno je! Ta gnusna pošast!“

Glenister je sam pri sebi ugotovil, da ni ne rok vila niti se ni zatekla k solzam, čeprav so jo razjedale skrbi in razočaranje.

„Moral bi pač počakati,“ je rekla naposled. „Samo ne vem, kje naj prenočim — morda v kakem hotelu.“

„Hotelo ni. Dva šele grade, a nocoj ne dobite v Nomeju za denar nobene sobe. Ali nimate znancev — nobene ženske, ki bi vam priskočila na pomoč? Potem mi morate že dovoliti, da se jaz pobrigam za prenočišče. Prijatelja imam, čigar žena vas bo rada vzela k sebi.“

Vse v njej se je uprlo proti temu. Ali res ne premore ničesar brez tega moža? Domislila se je, da bi se vrnila na ladjo, a je takoj zavrgla to misel. Že se je pripravljala, da odkloni Glenistrovo pomoč, a le-ta je bil že stekel po stopnicah in se ni zmenil za njene besede — in tako je šla za njim.

In zdaj je Helen Chestrova doživela prvo tragedijo teh pionirjev severa in spoznala moža, ki se ji je zameril in ki ga ji je usoda vedno postavljala na pot, z druge, boljše strani.

Počasi sta stopala po cesti in opazovala množico. Navdušenost teh mladih ljudi se je je prijemala. Tedajci pa se je iz zmede glasov okoli nje dvig-

nil drugi krik, ne dolg in ne glasen, le nekaj besed, ostrih in presunljivih.

Helen se je ozrla in videla, da je z obrazov izginil smeh: vsi oči so se srepo nekam upirale.

„Za menoj, da prideva proč odtod!“ ji je šepnil Glenister na uho.

Njegove ostre oči so zaslutile, da pride do trepetja, in zato jo je hotel potegniti s seboj. Ona pa je nestrpnost otresla njegovo roko, se obrnila in se zagledala v prizor, ki se je odigral pred njenimi očmi. Čeprav ni vedela, za kaj gre, je nejasno čutila, da se bliža kriza, a vendar ni mislila, da pojde tako naglo.

Njene oči so obvisle na dveh možeh, od katerih se je ostala množica ločila kakor olje od vode. Eden je bil majhen in dobro napravljen; drugi močan in velik, zanikarno oblečen in mrkega obraza. Govoril je manjši in Helen je sprva njegove krvavo podplute oči in opotekajočo se hojo pripisala vplivu alkohola. Šele zdaj je spoznala, da se opoteka od besnosti.

„Nikakih marenj, ti pravim! Brž, sèm s prodajnim listom, sicer...“

Drugi se je preklinjaje obrnil in šel naravnost proti Glenistru in deklici. Mahoma pa se je okrenil in njegov glas je bil kakor rjojenje.

„Hotel bi ga, he? Nu, pridi ponj!“

Deklica se je še pozneje zmerom in zmerom spominjala tega prizora. Njeni možgani so kakor fotografska plošča obdržali vse podrobnosti: široki hrbet velikega pretepača, ki se je je skoro dotikal, od besnosti pijani možak z belo srajco in sportnim klobukom, množica, ki se je strahoma odmikala, živorumeni izvesek plesišča počez ceste — potlej pa jo je nekdo potegnili nazaj in dvojica železnih rok jo je pritisnila ob zid in prisilila na kolena.

„Za Boga, da se ne premaknete! V strelni črti sva!“

Roy Glenister se je sklonil nad njo; z licem se je dotaknil njenih las, pod njegovo težo se je skoro sesedla. Roke je sklenil okoli nje in njegovo telo je bilo živ ščit pred vršočimi izstrelki. Ravno pred njima je stal veliki; pok njegove puške je glušil ušesa. Spet je počilo nad njunima glavama in videla sta, kako je oni na sredi ceste pobesil orožje in omahnil, kakor od hudega udarca s pestjo. Zakričal je, opotekel se in padel z glavó naprej v pesek.

Mož zraven Glenistra je divje zaklel in šel proti padlemu sovražniku; ob vsakem koraku je sprožil. Ranjenec se je zavalil na stran, se oprl na komolce in ustrelil dvakrat zapored, ne da bi nasprotnik prenehal. Še štirikrat je neusmiljeni zmagovalec ustrelil, po-

slednjič takrat, ko se je sklanjal nad nasprotnikom, ki se je krčevito zvijal v prahu pred njegovimi nogami. Potlej se je obrnil. Tako blizu je šel mimo njiju, ki sta se stiskala k zidu, da bi ga lahko prijela za roko. Odprl je vrata, iz katerih je bil preje prišel, in ko se je obrnil, je zakašljaj in izpljunil kri. Kolena so mu klecnila. Izginil je za vrati in v nastali mrtvaški tišini sta slišala počasno udarjanje z žebli okovanih čevljev, ko je šel po stopnicah gor.

Zdaj šele se je na cesti dvignil hrup in vrišč. Z vseh strani so se zgrnili možje in rudarji so odnesli truplo z bojišča.

Glenister je vzdignil dekle; toda glava ji je omahnila in da je ni podprl, bi bila spet klecnila na kolena.

„Ne bojte se!“ jo je skušal potolažiti. A tudi njemu so drgetale ustnice in obraz mu je pokril znoj; saj ni dosti manjkalo, pa bi bila oba mrtva! Zdajci pa se je skozi množico preril širokopleč možak. Ko ju je zagledal, je planil nanju kakor kragulj: bil je Dexty.

„Ali sta ranjena? Sveti Bimbam! Ko so drugi pobegnili, sem vama zavpil, a nista slišala. Reči pa moram: streljanje je bilo fino... vse se je odigralo tako tiho in mirno... Nerodno je le to, da po takem pouličnem pretepu skoro vselej pokopljejo še kakega nedolžnega gledalca.“

„Poglej!“ je rekel Glenister. V višini glave sta bili v zidu, kamor sta se bila zatekla z deklico, niti tri čevlji ne od njiju, dve luknji.

„To sta bili prvi dve, ki jih je izstrelil,“ je stvarno pripomnil Dexty. „Moral je imeti še novo puško, nekam trdo je odjeknil udarec.“

Tudi deklica je vedela, da bi morda ne bila več pri življenju, če je ne bi bil obranil. „Pojdimo, pojdimo odtod!“ je zasopla, in odvedla sta jo v krčmo, kjer se je onemogla zrušila na stol.

Dexty je prinesel čašo whiskyja.

„Evo vam, gospodična! Kakor vidite, stvari niso tako preproste. Bojim se, da ne boste dolgo vzdržali v teh krajih.“

Dolgo ji je prigovarjal na svoj vesel način, dokler se naposled ni umirila. Potlej sta tovariša vstala, da se poslovita. Glenister se je bil med tem dogovoril s trgovčevno ženo, da vzame Heleno k sebi. Le-ta pa ni hotela niti čuti o tem.

„Saj ne morem spati! Prosim vaju, ne zapuščata me! Preveč sem nervozna. Če pojdeta, še znorim. Zadnji teden je bilo zame preveč.“

Dexty se je pomenil s tovarišem, potem pa je šel in se takoj vrnil s pa-

rom novih gumijastih čevljev, ki jih je položil dami pred noge.

„Obujte jih in pojdite z nama! Skrbela bova, da boste te grozote kmalu pozabili. Ko se vrnete, boste spali, tako spali, da bo spanec pravičnika nasproti vašemu tako nemiren, kakor skoki divje koze v skalovju. Pojdimol!“

Ko je solnce vstajalo iz Berinškega morja, so vsi trije stopali proti gričem; noge so se jim do gležnjev vdirale v mehko mahovje. Zrak jim je teknil kakor hladilna pijača in tisoči zemeljskih vonjev so jih opajali. V globelih so frfotali kljunači in močvirne ptice.

„Kam pojdemo?“ je vprašala Helen po malone uri hoda in obstala vsa zasopla. Rosna jutranja svežost ji je bila pravkaršnje tragedijo pregnala iz spomina.

„V zlatokop Midas, kakopak!“ In Glenister si je skesano rekel, ko je pil lepoto njenih jasnih oči in zalost njene vitke postave, da bi z veseljem dal vsa bogastva sveta, če bi mogel s tem izbrisati, kar je napravil ono noč na „Santi Mariji“.

Peto poglavje

MCNAMARA

Ves Nome se je zbral na obrežju, ko so ladje pripeljale sodnika Stillmana in njegovo spremstvo. „Senator“ se je

Nagrada čitateljem „Romana“

Izrežite črno sličico, ki jo vidite spodaj, in spravite jo dobro!

Podobnih izrezkov priobčimo še 10, v vsaki številki po enega. (Prvi je bil objavljen v 1. številki „Romana“; če je še nimate, jo takoj naročite v upravi „Romana“, Ljubljana, Breg 10). —

Ako boste izrezke pravilno sestavili, boste dobili

sliko obče znanega
slovenskega duhovnega velikana

Eden izmed pravih rešiteljev te naloge zadene nagrado

**500 dinarjev
v gotovini!**

imenovala ladja, ki je prinašala pravo v deželo divjakov.

Zanimanje, ki ga je zbudil gospod sodnik, je še stopnjevalo okolnost, da ga je na obali čakalo očarujoče dekle.

„Njegova nečakinja,“ je menil nekdo. „Prišla je bila s prvim parnikom. Chester ji je ime... zalo dekle, kaj ne?“

Neki drugi došlec je zbudil še več pozornosti kakor čuvar postave. Orjaški, skrbno oblečen gospod z drznimi, ostrimi očmi in ono nepopisno lagotno gibčnostjo in neprisiljenim nastopom, ki izvirata iz samozvesti, zdravja in dolgih potovanj. V nasprotju z ostalimi gosti se ni dolgo mudil na obrežju in tudi ni kazal zanimanja za okolico, nego si je smoteno jel utirati pot skozi gnečo v mesto. Njegov spremljevalec je bil Struvejev drug Dunham, spoštovanje zbujača pojava srednjih let. Šla sta naravnost v kontor firme Dunham & Struve, kjer sta dobila belolasega mlajšega kompanjona.

„Srečen sem, da vas vidim, gospod McNamara!“ je ponižno pozdravil Struve. „Aljaska je velika dežela, ki potrebuje velikih mož!“

„Ali ste imeli kaj neprilik?“ je vprašal Dunham, ko so vsi trije posedli.

„Neprilik?“ je nesrečno zategnil Struve. „In še kakšen! Gospodična Chestrova mi je prinesla vašo navodila, nakar sem se takoj lotil stvari. A povejte mi — kako, da je dekle prevzelo to poslanstvo?“

„Nikogar drugega nismo imeli, da bi ga poslali,“ je odgovoril McNamara.

„Dunham se je hotel odpeljati s prvim parnikom, a se je z menoj vred zanesel v Washingtonu in je moral sodnik v Seattlu čakati na naju. Tujcu bi bili neradi zaupali naročilo; bali smo se, da ga ne bi premogla radovednost in bi prečital papirje. In to bi bilo toliko kakor...“ Napravil je zgovorno kretnjo.

Struve je pokimal.

„Razumem. Ali ve, kaj je v listinah?“

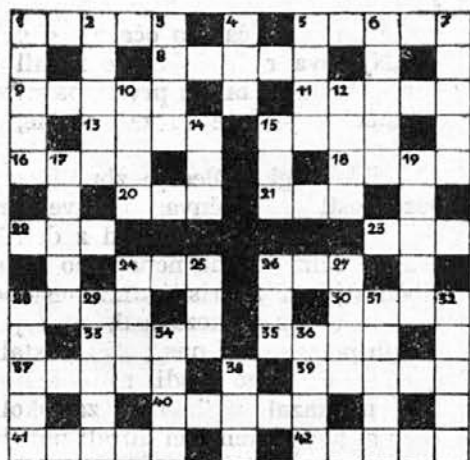
„Kakopak da ne. Zenske nimajo ničesar skupnega s poslovnimi zadevami. Upam, da ji niste česa izdali?“

„Ne, za to ni bilo prilike. Vtis imam, da ji nisem pogodu. Videl sem jo samo enkrat.“

„Sodnik ji je rekel, da gre za priprave za uvedbo sodnije,“ je rekel Dunham, „in če papirji ne bodo tu še pred njegovim prihodom, da bi utegnile nastati razne zmešnjave: prepiri, prelivanje krvi in tako dalje. Deklico je to silno preplašilo; bila je čisto prepričana, da je varnost in življenje njene strice in vse dežele odvisna od nje.“

(Dalje prih.)

Križanka

Besede:

Vodoravno: 1. Daljša povest, 5. del naslova zabavnega tednika, 8. žensko ime, 9. bedak, 11. naselbina, 13. ujeta, 15. del roke, 16. reka v Sloveniji, 18. teža, 20. zver, 21. pomožnik, 22. del leta, 23. organ, 24. vprašalni zaimek, 26. del obleke, 28. prislov, 30. pijača, 33. žensko ime, 35. vroča voda, 37. znana ljubljanska modna trgovina, 39. predlog, 40. slog, 41. žensko ime, 42. Ljubljana pred 2000 leti.

Navpično: 1. uganka, 2. stroj, 3. moško ime, 4. glas, 5. osebni zaimek, 6. dolga mera, 7. doba (tjaka), 10. država kot gospodar, 12. laška plemiška rodbina, 14. gozd, 15. domača žival, 17. jed, 19. del suknje, 24. del trupa, 25. pesnitev, 26. obrtnik, 27. telovadna panoga, 28. visoka ravan v Aziji, 29. sv. pismo, 31. bog, 32. hunski kralj, 34. rastlina, 36. okončine, 38. jezca.

Rešitev križanke,

objavljene v 1. številki

Vodoravno: 3. as, 7. če, 8. l, 1. Ita, 12. Al (-aluminij), 13. vi, 14. av, 15. da, 16. usi, 17. rog, 19. t, j, 20. ni, 21. ob, 23. Aa, 25. in, 26. me, 27. N, N, 28. es, 29. Aš, 31. Pt (-platina), 32. dno, 33. iz, 35. le, 36. mat, 37. Ciper, 39. Saladin, 40. op, 42. mi, 44. pritepenec, 49. se, 50. Anah, 51. Ra, 52. do, 54. ar, 55. bi, 56. Aru, 58. kad, 59. latanijska, 62. Nagoja.

Navpično: 1. prača, 2. galvanometer, 4. selaginčica, 5. ki, 6. pavijan, 9. li, 11. tast, 18. oni, 22. les, 24. ananas, 30. šota, 31. plen, 32. dm, 34. zid, 38. pi, 40. Ops, 41. predal, 42. Mérida, 43. Ica, 45. ta, 46. ena, 47. par, 48. eh, 53. Oran, 55. Baja, 57. uta, 58. kij, 60. Ag (-srebro), 61. no.

„Ali zanesljivo veste, da bo ta papiga sto let živela?“

„Kakopak, gospod. Če ne, mi jo lahko prinesete nazaj.“

„Gospod župnik,“ pravi cerkvenik po končani službi božji, „danes je bil pa tuj človek pri maši.“

„Tako? Jaz nisem videl nikogar.“

„Jaz tudi ne, a v nabiralniku je bil novček za dva dinarja.“

Štefka, apaševa nevesta

Resnična zgodba iz velikomestnega življenja

Uboga Štefka! Koliko grenkega je morala izkusiti že v svoji zgodnji mladosti. Bila je hči železostrugarja, dobrodušnega moža, ki je le v pijanosti postajal surov in grdo ravnal z ženo. Ta žena, bitje nežnega telesa in nežnega srca, je kmalu omagala pod jarmom svojega nesrečnega zakonika in umrla. Triletno Štefko so dali na kmete v rejo. Časih jo je oče obiskal in ji prinesel kaj sladkega, kako igračko, ali pa jo je vzel na kolena ter ji pripovedoval tako čudne istorije o čarovnicah in razbojnikih, da je deklici kar srce zastajalo. Kate-rikrat se je tudi zagledal vanjo, jo pobožal po laseh in potočil solzo ob spominu na njeno mater, ki jo je imel vključ vsemu vendarle rad.

Ko je Štefka odrasla šoli, jo je vzel k sebi, da bi mu gospodinjala. Čedalje bolj pogosto se je dogajalo, da se je vrnil zvečer pijan. Pri takih prilikah je Štefka boječe postavila jed na mizo, se potuhnila v kot in molčala, da ne bi zbudila njegove nagle jeze. Rada ga je imela in srce jo je bolelo, ker se je čedalje bolj odvrčal od nje — k pijači.

Štefka je dopolnila svoje sedemnajsto leto. Bila je zalo dekletce z rdečimi lici, modrimi očmi, temnimi lasmi in vročo krvjo, ki je željno zahtevala vseh čudežev življenja. Hrepenela je po ljudeh, ki bi bili z njo dobri in nežni in samota jo je mučila kakor telesna bolečina. In nekega večera, ko ji je bilo že kar prehudo, je skrivaj zbežala z doma na zabavišče v velikem parku ter se pomešala med mladino, ki se je zabavala z godbo in plesom. Vrvenje jo je omamilo, toda ko se je približala ura, ob kateri se je oče vračal domov, se je odtrgala od tega pravljničnega sveta in hitela domov.

Poslej se je vsak večer ukradla z doma. Enkrat se pa ni vrnila za časa, to je bilo tisto noč, ko je spoznala Karla, postavnega mladeniča, ki se ga je vse balo zaradi njegove drznosti in moči. Pristopil je k njej, ne da bi jo vprašal, ji je ovil roko okoli pasu in jo ob zvokih ciganske godbe kakor burja odnesel po dvorani. Štefka se ni branila, srce ji je trepetalo od tesnobe in radosti, prav tako kakor pred leti, ko je bila še majhna in ji je oče pripovedoval o čarovnicah in razbojnikih. Tudi Karel ji je pripovedoval čudne zgodbe: o denarju, ki ga toliko zasluži, o ženskah, ki tekajo za

njim, o policiji, ki mu je vedno za petami. Pri tem ji je stiskal roke in njegove črne oči so jo žgale v dušo...

Ko je prišla domov, je bilo že pozno. Kakor v sanjah se je opotekala po tesnih stopnicah, očeta se ni bala nič več in ko je jel zaradi njenega poznega povratka kričati nanjo, jo zmerjati z vlačugo, jo vlačiti za lase in pretepati s pestmi — komaj da jo je bolelo. Vihar prve ljubezni jo je bil zajel z usodno močjo. Čez nekaj dni je zapustila dom in se naselila s Karlom v njegovem brlogu; postala je njegova ljubica ter je jela živeti njegovo divje apaško življenje. Kmalu je bila samo še pokorno orodje v njegovih zločinskih rokah. Vse to se ji je zdelo ob sebi umevno; čutila je, da bi rada umrla, če bi on zahteval...

Nekega dne so Karla prijeli in za več let zaprli v ječo, Štefko pa so poslali v kaznilnico za nedoletne. Tu — pripoveduje njena predstojnica — smo poizkušali razvozlati nesrečne vezi, v katerih je bila ujeta njena duša. Kako težka je bila ta naloga! Štefka je vsak dan napisala Karlu vroče ljubavno pismo, kakor sužnja, ki piše svojemu gospodarju. Vsa ta pisma smo seveda uničili, prav tako kakor ona, ki jih je pisaril Karel iz svoje ječe.

Le polagoma se je Štefka sprijaznjevala z ločitvijo od ljubimca, a na-posed je spomin nanj obledel in mlada jetnica se je oklenila vzgojiteljice, ki je po materinsko skrbela zanjo. Postajala je od dne do dne krotkejša in videti je bilo, da se osvobaja svoje usodne ljubezni. Po prestani kazni je sama prosila, naj jo pošljemo v kak samostan, ker se še ni čutila dovolj močne za boj življenja.

V samostanu je ostala leto dni, nato je prišla za prodajalko v neko trgovino z delikatesami. Tu se je tak-ko obnesla, da je gospodar kar ni mogel več pogrešati, še manj pa njegov odrasli sin, ki se je resnično zaljubil vanjo, tako da jo je nekega dne poprosil za ženo. Štefko je ta ponudba silno iznenadila; mladi človek ji ni bil nevšečen, dasi ni čutila do njega tiste strastne ljubezni, brez katere si ni mogla predstavljati zakona. Da bi se ubranila njegove snubitve, mu je brez olepšavanja priznala svojo prošlost. A s tem je dosegla ravno nasprotno: mlademu možu se je Štefka zasmilila, še bolj nežen je postal do

nje in čedalje bolj nestrpno ji je pri-govarjal, naj postane njegova žena. Iz hvaležnosti za to veliko ljubezen ga je Štefka naposled uslišala. Ure-dila sta si prijazen dom in videti je bilo, da sta oba zadovoljna s svojo usodo. Samo časih se je lotila mlade žene čudna otožnost in legla na njeno življenje kakor jesenska megla. A ta megla se je razpršila, ko je zagledala mala Lenica luč sveta ter napolnila Štefki srce z materinsko srečo. Štefka se je zdaj posvetila samo negi svojega otroka in kakor mirna reka sta ji potekli dve leti življenja.

Tedaj pa — pripoveduje predstoj-nica — je prišla Štefka nekega večera vsa zbegana in zmedena k meni. Vi-dela sem, da mi ima povedati nekaj važnega. Naposled je potegnila iz ne-drij pismo: bilo je iz ječe in je imelo njen pravi naslov. Karel je tedaj ve-del, da se je poročila z drugim. Spo-ročal ji je, da se bliža konec njegove kazni in da komaj čaka svidenja. Štefko je bilo spravilo to pismo čisto iz tira, a njeno čustvo ni bilo samo strah, ampak tudi neodločnost, katero pot naj ubere.

To me je iznenadilo. Pogledala sem ji v oči, toda ona je pobesila glavo in temna rdečica ji je zalila obraz. Zdaj sem vedela: mrtva ljubezen je bila oži-vela in ji je iznova begala mlado srce. Rekla sem ji, da bom pisala Karlu in mu odločno zabičala, naj se je ogiblje. Dozdevno pomirjena je Štefka odšla, a vendar se mi je zdelo, da ji moja od-ločnost ni Bog si ga vedi kako dobro došla.

Spet je minilo nekaj tednov. Tedaj je Štefka mahoma spet stopila predme in mi vsa zasopla povedala, da jo je srečal Karel in da je ne more pustiti. Le s težavo mi je razpovedala, kako jo vse njeno bitje nagiblje k njemu, ki mu je bila prvič podarila svoje mlado srce.

Toda jez, ki ga je bila zgradila v njeni duši vest, še bolj pa ljubezen do otroka, je še vedno stal. In zdaj je na-počil zanjo čas obupne borbe s pro-šlostjo. Divja poezija apaskega življe-nja jo je mikala in zapeljevala in živ-ljenje z vrlim, a vsakdanjim možem se ji je spet zazdelo pusto. Vriskaje bi se bila vrgla onemu okoli vratu, da ni bilo male Lenice, ki je zmerom tako žalostno in vprašujoče strmela vanjo. Kakor senca se je Štefka plazila okrog; njen obraz je bil upadel, njene oči polne solz, ki se jih ni upala potočiti. „Saj se ga ogibljem, toda on me za-sleduje,“ je tožila — a njen žalostni glas ni mogel utajiti sreče, da je tako.

Ko sem videla, da se jez v njenem srcu počasi krha in drobi, sem rekla: „Ne pregreši se nad svojim otrokom! Pomisli, kaj bi bilo, če bi Lenica umrla: kako naglo bi potem vsa ču-desa, po katerih hlepi tvoja strast, iz-gubila svoj sijaj!“

Štefka se je prestrašena zdrznila, nato pa mi je odkrito pogledala v oči in dejala: „Močna bom in misel na otroka me bo hrabrila!“

In glej, nekaj tednov nato jo je za-delo gorje: Lenica je umrla za vnetjem možganske mreže. Ta udarec je zadel Štefko kakor strela z jasnega neba. Iz

strastne žene je med otrokovo boleznijo mahoma spet postala obupana mati. Vse dni in vse noči je prebila ob po-stelji male bolnice. V stiski svojega srca je imela samo enega prijatelja in ta je bil njen mož. Šele zdaj je prav spoznala, kako globoka in nesebična je bila njegova ljubezen, in kar nevredna se je zazdela sama sebi te velike sreče, ki ji je bila dana.

Mučena po zavesti svoje krivde je nekega večera odprla možu svoje srce ter mu opisala strašne boje zadnjih tednov in grešno omamo želja, iz ka-tere se je bila zdaj vzdramila. In ka-kor prvič, ko mu je pripovedovala o zablodah svojega življenja, jo je mož tudi nocoj potegnil k sebi in ji je od-pustil vse. Tedaj ga je prišla za roke in jih poljubila, in v solzah žalosti za umrlo hčerko je utonila vsa temna prošlost. Štefke, apasve neveste, ni bilo več...

„Vsak kozarček žganja vam skraj-ša življenje za en dan!“ pravi zdravnik bolniku.

„Kje neki!“ se odreže ta. „Če bi bilo to res, bi bil moral umreti, še preden sem se rodil!“

Dolg gospod, za glavo višji od vseh, ki so okoli njega, se je pripeljal v Ljubljano. Pred glavnim kolodvorom mu po nesreči spodrsne in pade.

„Nič hudega, gospod,“ ga tolaži po-strešček Jaka, ko mu pomaga na noge. „Če še enkrat tako napravite, ste pa na Marijinem trgu!“

Staroznana tvrdba J. Wanek

priporoča svojo bogato zalogo
krznenih plaščev in vseh
vrst kož za opremo plaščev.

22

Založba „Luč“ v Ljubljani za dolge jesenske večere priporočamo

LJUDSKI ROMAN
IV. PODRŽAJA:

MARTIN BRBEK

Cena Din 20.—

Dobi se v knjigarni Tiskovne zadruge
v Ljubljani in Mariboru.

Zahtevajte brezplačen prospekt in čekovno
položnico pri ZALOŽBI „LUČ“, LJUBLJANA,
poštni predal V.

Dober oglas je pol uspeha

DALIJE GOMOLJE

nailepših in najred-
kejših vrst razpošilja

Andreja
Klučenko

Guštanj (Kor. Slov.)

Priporočamo
modni salon

Alojzij
Lombar

za gospode
in dame.

Ljubljana VII, Celovška c. 53

29

AGFA
KODAK
ZEISS-IKON
VOIGTLÄNDER

FOTO
KINO
APARATI

STALNO V ZALOGI

FOTO-MATERIJAL

JANKO POGAČNIK

LJUBLJANA

TAVČARJEVA ULICA ŠTEV. 4.

27

Pisane zgodbi

Vozni listek

Tristan Bernard, slaven pisatelj, je udobno sedel v vozu I. razreda in si prižigal cigaro. Neki stotnik, ki mu je sedel nasproti, mu reče:

„Prosim, gospod, ne pušite!“

„Delal bom, kar mi je dragol!“

„Videli bomo!“

In sopotnik je poklical kondukterja. „Kaj se je zgodilo?“ je vprašal konduktler, ko je stopil v vagon.

Sopotnik je dejal: „Prosil sem gospoda — tako govoreč je pokazal na Bernarda — „naj ne puši, a ni me hotel poslušati. Ta voz je vendar za nekadilce!“

Konduktler se je obrnil k Bernardu, a ta mu je prestregel besedo: „Zahtevajte rajši vozni listek gospoda, ki se tako razburja!“

Konduktler je prosil sopotnika za vozni listek in pri tej priliki se je izkazalo, da je imel listek za III. razred. Seveda je moral takoj v drugi voz.

Kasneje je neka dama, ki se je tudi peljala v istem kupeju, vprašala Tristana Bernarda: „Povejte mi, gospod, kako ste mogli vedeti, da oni gospod ni imel pravega listka?“

„To je kaj enostavno,“ je menil znameniti pisatelj, „vozni listek mu je gledal iz žepa in takoj sem videl, da je tak, kakor moj.“

Dobro zmešano

Mlada ženica je prosila svojega moža, naj ji napiše nekaj kuharskih

receptov, ki jih je oddajala neka radio postaja. Mož je storil po njeni želji, imel pa je smolo, da je sprejel dve postaji hkrati: eno, ki je oddajala navodila za domačo telovadbo, in drugo, ki je dajala recepte. Evo, kaj je napisal:

„Z rokami ob kolku deni čašo moke na ramena, dvigni kolena in zlekni prste na nogah, vse skupaj pa dobro zmešaj v kozarcu mleka. To napravi šestkrat. Nato naglo vdihni pol čajne žličke pecivnega praška in stolci z nogami v situ dve trdo kuhani jajci. Potem krepko izdihni in presej v skodeli-

Da boste redno dobivali

Roman

smo uvedli v svojem odpravn

ništvu kar najpreprostejše

poslovanje. To poslovanje izključuje vsak

kredit.

NAROČNIKI!

Pošljite naročnino takoj!

PRODAJALCI!

Obračunajte točno ob roku!

Če lista v soboto ne dobite, pogledajte, ali so Vaši računi z odpravnistvom „ROMANA“ v redu!

co. — Pozor! Lezi plosko na tla in zlij jajni beljak na ponev, pusti ga deset minut, da se začne cvreti, vzemi ga z ognja in krepko odrgni s platneno brisačo. Ko si to opravil, prestani s krepkim dihanjem, ogrni se v topel flanel, zlij v ribjo juho in prinesi na mizo.“

Šale

„Ali imate radi majhne otroke?“

„Pa še kako, posebno če vekajo.“

„Če vekajo? Kako pa to?“

„Ker jih tedaj odneso iz sobe.“

„Gospod kavarnar, ali so vaši godci pravi cigani?“

„Menda! Kapelnik je bil že desetkrat zaradi tatvine zaprt.“

„Ali si videla Silvin zaročni prstan?“

„Kaj ga ne bi! Saj sem ga lani vse leto nosila na roki.“

„Ne,“ je pripovedoval novi stanovalec gospe Pretkančevi, „ne morete si misliti, kako rade so me imele moje dosedanje gospodinje. Zadnja je noč in dan jokala za menoj, ko sem se moral preseliti.“

„Tako?“ de gospa Pretkančeva. „Meni se to ne bo zgodilo! Jaz zahtevam najemnino naprej!“

KUVERTA d. z o. z.

tvornica kuvert in konfekcija papirja

se nahaja samo na Karlovski cesti št. 2 ali Vožarski pot št. 1.

Priporoča se za cenjena naročila za izdelovanje vseh vrst kuvert.

Z zaupanjem kupite

bandaže ■ kirurg. obveze ■ pasove

itd.

vse, česar treba

itd.

za nego zdravja in lepote

v stari obče znani

drogeriji ■ fotomanufakturi ■ parfumeriji

CELJE

„SANITAS“ Aleksandrova

Najboljše šivalne stroje

slovite

nemške

tvornice

„KÖHLER“

za dom, ured in industrijo Vam nudi po izredno ugodnih cenah in pogojih zn. na trdka

J. GOREC nasl.

d. z o. z.

LJUBLJANA

palača Ljubljanske kred. banke.